

Hallituksen esitys Eduskunnalle tullilaiksi ja laiksi tullilaitoksesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Euroopan unionin (EU) jäsenyytilanteessa sovellettavaksi tarkoitettu uusi kansallinen tullilaki sekä laki tullilaitoksesta annetun lain muuttamisesta. Tullilaki täydentäisi välittömästi sovellettavaa Euroopan yhteisön tullilainsäädäntöä, joka koskee pääasiassa vain varsinaista tullitoimintaa sekä tullin määräytymistä ja kantoa. Tämän vuoksi kansallinen tullilaki sisältäisi muun muassa viranomaisten toimivaltuuksia, tullivalvontaa, tullilaitoksen henkilökistereitä, tietojen salassapitoa ja luovuttamista sekä saantia, eräitä hallinnollisia menettelyjä sekä seuraamuksia, muutoksenhakua samoin kuin tullirikoksia ja niiden tutkintaa koskevat säännökset.

Tullilaitoksesta annetun lain muutokset johduisivat myös EU-jäsenyydestä ja ne koskisivat tulliviranomaisten tilastointitehtäviä sekä tulliasiain neuvottelukunnan lakkauttamista.

Samalla uudella tullilailla kumottaisiin nykyinen tullilainsäädäntö kokonaisuudessaan eli tullijäsenyydelaki, tulliverolaki, tullausarvolaki, tullitariffilaki, kehitysmaatavaroiden etuuksia koskeva laki, alkuperäsääntöjen muuttamismenettelyä koskeva laki sekä vaatteiden tulliton tuontia koskeva laki.

Ehdotetut lait liittyvät Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa ja ne on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti jäsenyyden kanssa.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ .	1	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
YLEISPERUSTELUT	3	1. Lakiehdotusten perustelut	10
1. Johdanto	3	1.1. Tullilaki	10
2. Nykytila	4	Yleiset säännökset	10
2.1. Suomen lainsäädäntö	4	Viranomaisten toimivalta	11
2.2. Yhteisön lainsäädäntö	4	Tullittomuus	13
2.3. Kansainvälisten sopimusjärjestelyjen vaikutuksista	5	Tullivalvonta	14
2.4. Nykytilan arviointi	6	Tullilaitoksen henkilökisterit	17
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	6	Tietojen salassapito ja luovuttaminen ...	18
3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	6	Tietojen saanti eräistä rekistereistä	19
3.2. Keskeiset ehdotukset	6	Tullin maksaminen	20
3.2.1. Tullilaki	6	Tullinkorotus ja virhemaksu	20
Yleiset ja toimivaltaa koskevat säännökset	6	Tavaran hävittäminen ja luovutus valtiolle	20
Tullittomuudet	7	Tullihuutokauppa	21
Tullivalvonta	7	Muutoksenhaku	21
Tietojen vaihto, salassapito ja rekisteröinti	8	Tullirikokset ja niiden selvittäminen	22
Tullirikokset ja niiden tutkinta ...	8	Takavarikoitu tavara	23
Muut ehdotukset	8	Erinäiset säännökset	23
3.2.2. Laki tullilaitoksesta annetun lain muuttamisesta	9	Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	23
4. Esityksen taloudelliset vaikutukset ja organisaatiovaikutukset	9	1.2. Laki tullilaitoksesta annetun lain muuttamisesta	24
5. Asian valmistelu	9	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	24
5.1. Valmisteluvaiheet ja aineisto	9	3. Voimaantulo	25
5.2. Lausunnot	9	4. Säättämisyjärjestys	25
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	10	LAKIEHDOTUKSET	25
6.1. Riippuvuus muista esityksistä	10	1. Tullilaki	25
6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista	10	2. Laki tullilaitoksesta annetun lain muuttamisesta	35
		LIITE	36
		Rinnakkaisteksti	36
		2. Laki tullilaitoksesta annetun lain muuttamisesta	36

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Maailmanlaajuisten ja alueellisten vapaa-kauppa- ja muiden sopimusten osapuolina valtiot ovat sitoutuneet rajoittamaan kauppapoliittista, myös ulkomaankaupan verotusta koskevaa toimivaltaansa. Merkittävin näistä sopimuksista on GATT, tullitariffeja ja kauppaa koskeva yleissopimus. Sen jäsenvaltiot, erityisesti läntiset teollisuusmaat, ovat viime vuosikymmenien aikana alentaneet tullejaan murtoosaan sodan jälkeen vallinneesta tasosta ja sitoutuneet olemaan nostamatta niitä. Lisäksi Euroopan maiden välinen kauppa on lähes kokonaan erilaisten vapaakauppajärjestelyjen piirissä; tullit on poistettu tai ovat poistumassa kaikilta teollisuustuotteilta, ja myös maataloustuotteiden kauppa on osittain vapautettu. Sopimukset ovat laajentuneet kattamaan paitsi tullit ja muut vastaavat verot ja maksut, myös useimmat muut kaupan esteet, kuten tavaroiden määriä, maksuja ja valuuttaa koskevat rajoitukset, jopa valtiontukien ja julkisten hankintojen kilpailua vääristävät vaikutukset.

Suomi on ollut GATTin jäsen 1950-luvun lopulta. Lisäksi se on 1960-luvun alusta lähtien osallistunut jatkuvasti laajeneviin Euroopan vapaakauppajärjestelyihin, ensin liittymällä EFTAan, Euroopan vapaakauppa-alueeseen ja tekemällä vastaavan sisältöisen vapaakauppa-sopimuksen Euroopan talousyhteisön kanssa 1970-luvun alussa. EFTAn piirissä neuvoteltiin 1990-luvun alussa järjestön jäsenmaiden ja itäisen Keski-Euroopan maiden väliset vapaakauppasopimukset, jotka korvaavat myös Suomen kahdenväliset, 1970-luvulla tehdyt niin sanotut KEVSOS-sopimukset näiden maiden kanssa. Viimeisimmät kahdenväliset sopimukset Suomi on solminut jälleen itsenäistyneiden Baltian maiden kanssa.

Euroopan vapaakaupan ytimenä voidaan pitää vuonna 1957 perustettua Euroopan talousyhteisöä, joka antoi myös sen ulkopuolelle jääneille Länsi-Euroopan maille sysäyksen EFTAn perustamiseen. Talousyhteisön päämääränä on alun perin ollut vapaakauppaa pitämälle menevä taloudellinen integraatio. Yhteisö on ensiksikin tulliliitto, joka merkitsee paitsi sisäistä vapaakauppaa, myös ainakin määrätynasteista yhteistä kauppapolitiikkaa, kuten yhteisiä tulleja ulkopuolisia maita kohtaan. Vasta yhteisen sisämarkkinajärjestelmän to-

teuttaminen vuoden 1993 alusta pakotti kuitenkin yhtenäistämään tulli- ja muun ulkomaankauppajärjestelmän käytännöllisesti katsoen kaikilta osin. Siihen saakka jäsenvaltioiden muun välillisen verotuksen, lähinnä arvonlisä- ja valmisteverotuksen, järjestelmät olivat toisistaan erillisiä. Niiden edellyttämät toimenpiteet, viennin vapauttaminen verosta ja vastaavasti tuonnin verottaminen, suoritettiin jäsenvaltioiden välisillä rajoilla tullausta vastaavin menetelmin. Yhteisön sisäiset verotusrajat olivat jäljellä yhteisistä tulleista ja sisäisestä tullittomuudesta huolimatta, ja myös toisistaan poikkeavia kansallisia rajoituksia ja tullimenettelyjä voitiin käytännössä ylläpitää.

Sisämarkkinoiden lähtökohtana on muun muassa tavaroiden täysin vapaa liikkuvuus alueella. Vaikka välillistä verotusta ei ole täydellisesti yhtenäistetty, arvonlisäveron ja merkittävimpien valmisteverojen keskeiset, aineelliset ja menettelysäännökset on yhdenmukaistettu, harmonoitu siten, että jäsenvaltioiden välisen kaupan verotus on voitu siirtää rajalta valtion sisäisen verotuksen yhteyteen. Verotus-, valvonta- ja tarkastustoimenpiteet rajalla ovatkin lähtökohtaisesti kiellettyjä. Tavaroiden vapaa sisäinen liikkuvuus edellyttää toisaalta ulkoisen tuonnin ja viennin yhtenäistä kohtelua kaikkien jäsenvaltioiden ulkorajoilla.

Kauppapolitiikka kuuluu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, johon jäsenmaat voivat vaikuttaa vain yhteisön toimielinten kautta. Tärkeimmät päätökset tekee neuvosto määräenemmistöllä. Yhteisön keskeisiä kauppapolitiittisia välineitä ovat tullipolitiikka ja -lainsäädäntö. Tulliliiton toteutumisesta lähtien yhteisö on soveltanut yhteistä tullitariffia tavaroiden ulkopuoliseen tuontiin. Sisämarkkinoihin siirryttäessä luovuttiin suurimmaksi osaksi muiltakin jäljellä olleista kansallisista järjestelyistä, kuten maakohtaisista tuontikiintiöistä ja muista ulkomaankauppaa koskevista rajoituksista ja määräyksistä. Vuosien 1993 ja 1994 alusta saatettiin voimaan kaikkia jäsenmaita välittömästi sitovat yhteisösäädökset erilaisista tulliselvitysmuodoista, tullimenettelyistä, tavaroiden alkuperästä, tullausarvosta, tullivelasta ynnä muusta.

Tullia koskevat säädökset ovat asetuksia, joita jäsenvaltioiden on sovellettava sellaisinaan, eikä niillä pääsääntöisesti ole lupaa säätää niiden kanssa päällekkäisiä kansallisia

säännöksiä. Suomen liittyessä EU:n jäseneksi nämä säännökset syrjäyttävät siten vastaavat kansalliset säännöksemme. Eräiltä osin yhteisön tullisäädöksetkin sallivat, osin jopa edellyttävätkin täydentäviä kansallisia säännöksiä. Yhteisösäännösten tarkoituksena on varmistaa tuonnin ja viennin yhtenäinen tulli- ja muu kauppapoliittinen kohtelu. Toimeenpano jää edelleen kansallisten viranomaisten tehtäväksi, ja menettelytkin yhtenäistetään vain siltä osin kuin on välttämätöntä mainitun tarkoituksen saavuttamiseksi.

Edellä selostettujen kauppapoliittisten järjestelyjen ja tullilainsäädännön toimeenpano kuuluu yksinomaan tai suurelta osin tullilaitoksen toimivaltaan. Niissä tapahtuvat muutokset vaikuttavat siten välittömästi laitoksen tehtävien sisältöön tulliviranomaisten toimivallan sääntelyssä. Unioniin liittymisellä on näin ollen välittömien vaikutusten ohella huomattavia välillisiä vaikutuksia Suomen tullilainsäädäntöön.

2. Nykytila

2.1. Suomen lainsäädäntö

Tullitariffit määrätään tullitariffilaissa (660/87). Tullilaki (573/78) ja -asetus (576/78) sisältävät pääasiasiaissa säännöksiä maahan-tuonnin valvontaa ja verotusta koskevasta tullausmenettelystä sekä tulliviranomaisen toimivallasta tullivalvonnassa ja -rikostutkinnassa. Tulliverolaki (575/78) ja -asetus (576/78) sisältävät pääasiasiaa aineellisia säännöksiä tullin määräämisen perusteista, tullittomuuksista ja väliaikaisesta maahantuonnista. Tullin määräämisen perusteena oleva tuontitavaran tullausarvo määritetään tullausarvolain (906/80) mukaisesti. Tullihallintoa ja muun muassa tulliviranomaisten tehtäviä ja yleistä toimivaltaa koskevat säännökset ovat tullilaitoksesta annetussa laissa (228/91) ja sen nojalla annetussa asetuksessa (371/91).

Kehityksistä peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksueteuksista on annettu laki (973/71) ja asetus (623/93). Säädösten perusteena on UNCTADin piirissä syntynyt järjestelmä yksipuolisesti myönnettävistä etuuksista. Suomi myöntää kehitysmaa-alkuperää oleville tavaroille etuuksia vain tulleista. Vaatteiden tullittomasta maahantuonnista eräissä tapauksissa on annettu laki (47/92), jonka mukaan vaateollisuuden on mahdollista tuoda alihankinta-

työnä ulkomailla valmistettuja vaatteita tullitta. Laki vapaakauppasopimuksissa ja muissa tullietuusjärjestelyissä sovellettavien alkuperäsääntöjen muuttamisen menettelystä ja sääntöihin liittyvistä määräyksistä (460/93) antaa tullihallitukselle tiettyä toimivaltaa.

2.2. Yhteisön lainsäädäntö

Euroopan yhteisön perustana on Rooman sopimuksen 9 artiklan mukaan tulliliitto, joka koskee kaikkea tavarakauppaa. Tulliliitolla on yhteinen, kaikkiin kolmansiin valtioihin sovellettava tullitariffi sekä muu yhteinen tullilainsäädäntö, joka korvaa pääosin jäsenvaltioiden tullilainsäädännön. Rooman sopimuksessa tulleja koskevat keskeiset artikkelit ovat 9—29.

Yhteisön tullilainsäädännön perussäädöksiksi ovat neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92 yhteisön tullikoodeksista (koodeksi), komission asetus (ETY) N:o 2454/93 tietyistä tullikoodeksin soveltamista koskevista säännöksistä (soveltamisasetus) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä neuvoston asetus (ETY) N:o 918/83 yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta (tullittomuusasetus) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Koodeksissa ja soveltamisasetuksessa säädetään varsinaista tullitoimintaa koskevista menettelyistä, kuten tulliselvitysmuodoista sekä tullin määräämisen perusteista, kuten tavarankuvarasta ja tullausarvosta sekä tullivelasta. Tullittomuusasetuksessa säädetään niistä tapauksista, joissa tullittomuus myönnetään tullitariffista poiketen sekä vapaakauppa- ja muiden tullietuusjärjestelyjen lisäksi.

Yhteisön tullinimikkeistö perustuu kansainvälisen tulliyhteistyöneuvoston vahvistamaan harmonoituun tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmään. Tariffi- ja tilastonimikkeistöistä ja yhteisestä tullitariffista (yhdistetty nimikkeistö) annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 perusteella annetaan komission asetus niin sanottua yhtenäisnimikkeistöä. Rooman sopimuksen 28 artiklan mukaan neuvosto voi komission ehdotuksesta päättää määräänemistöllä yksipuolisesta tullien muuttamisesta ja lakkauttamisesta sekä myöntää tullisuspensioita tai tariffikiintiöitä.

Kehityksistä peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksueteuksista on annettu laki (973/71) ja asetus (623/93). Säädösten perusteena on UNCTADin piirissä syntynyt järjestelmä yksipuolisesti myönnettävistä etuuksista. Suomi myöntää kehitysmaa-alkuperää oleville tavaroille etuuksia vain tulleista. Vaatteiden tullittomasta maahantuonnista eräissä tapauksissa on annettu laki (47/92), jonka mukaan vaateollisuuden on mahdollista tuoda alihankinta-

sö ja sen jäsenvaltiot sekä 70 Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren alueen valtiota ovat solmineet niin sanotun Lomé -sopimuksen mainittujen alueiden taloudelliseksi tukemiseksi. Sopimus sisältää myös määräyksiä tullietuuksien myöntämisestä. Lisäksi neuvoston asetuksilla myönnetään tullietuuksia eräille Etelä- ja Väli-Amerikan maille huumeiden vastaisen toiminnan tukemiseksi.

Yhteinen kauppapolitiikka toteutetaan tapauskohtaisilla säädöksillä ja määräyksillä. Perusmääräys on Maastrichtin sopimuksella muutettu Rooman sopimuksen 113 artikla, joka sisältää keskeiset periaatteet ja soveltamiskeinot sekä päätöksentekoa koskevat määräykset. Tullilaitoksen toimivaltaan kuuluvista kauppapoliittisista menettelyistä voidaan mainita esimerkiksi markkinahäiriöitä ja ulkoista jalostusta koskevat säädökset. Markkinahäiriötilanteissa sovelletaan neuvoston asetusta (ETY) N:o 2423/88 suojautumisesta polkumyynnitiedoin tai tuen turvin muista kuin Euroopan talousyhteisön maista tulevaa polkumyyntiä vastaan. Neuvoston asetus (ETY) N:o 636/82 taloudellisesti vaikuttavan ulkoisen jalostusmenettelyn soveltamisesta tiettyihin yhteisöön jälleentuotuihin tekstiili- ja vaatetustuotteisiin tietyissä kolmansissa maissa suoritetun valmistuksen tai käsittelyn jälkeen täydentää jalostusta koskevia koodeksin säännöksiä.

Yhteisön toimivaltaan kuuluvasta tulliyhteistyöstä on annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1468/81 jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden ja komission yhteistyöstä tulli- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Yhteistyötä jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvassa tullirikosvalvonnassa ja -tutkinnassa sääntelee jäsenvaltioiden välinen niin sanottu Napolin konventio vuodelta 1967. Myös Maastrichtin sopimuksen K.1 artiklassa määrätään tulliasian yhteistyöstä.

Yhteisön säädöksiä on selostettu yksityiskohtaisemmin hallituksen esityksessä Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 135/1994 vp).

2.3. Kansainvälisten sopimusjärjestelyjen vaikutuksista

Keskeisin tulleja säätelevä kansainvälinen

sopimus on GATT. Euroopan yhteisö organisaationa sekä sen jäsenmaat ovat GATTin sopimuspuolia; eräissä sopimuksissa, kuten tullausarvosopimuksessa yhteisö on sopimuspuoli, kun taas toisissa sopimuksissa ovat osapuolina lisäksi jäsenmaat. Muutokset Suomelle eivät olisi suuria, sillä se on lähes samojen sopimusjärjestelyjen osapuoli kuin yhteisökin. Suomi on liittynyt muun muassa tullausarvo- ja polkumyynnitisopimuksiin (SopS 83/80 ja SopS 19/80).

GATTin viimeisimmän neuvotteluvaiheen, niin sanotun Uruguayn kierroksen tuloksena tullitasoa alennetaan noin yhdellä kolmasosalla 5—10 vuoden kuluessa sopimusjärjestelyn voimaantulosta. Muut kierroksen neuvottelutulokset koskevat muun muassa kaupan teknisiä esteitä, tullausarvoa, polkumyyntiä, valtion tukea ja tasoitustulleja sekä turvalausekkeita. Tavoitteena on saada uudet sopimukset voimaan vuonna 1995.

Tullihallintojen kansainvälisessä yhteistyöelimessä, tulliyhteistyöneuvostossa (Customs Cooperation Council CCC) on tehty muun muassa kansainvälinen yleissopimus tullimenetelmien yksinkertaistamisesta ja yhdenmukaistamisesta (Kioto- konventio, SopS 6/78), harmonoitua tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmää koskeva yleissopimus (HS-konventio, SopS 69/87) sekä väliaikaista maahantuontia koskeva yleissopimus (Istanbul-konventio). YK:n piirissä on tehty TIR-tullitarkastusviikkoon merkittyjen tavaroiden kansainvälistä kuljetusta koskeva tulliyhteistyösopimus (SopS 41/78) sekä tavaroiden rajatarkastusten yhdenmukaistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus (SopS 64/85). Tulliverotukseen liittyy myös tiede- ja kulttuuriaineiston tullitonta maahantuontia koskeva, niin sanottu UNESCO-sopimuksen pöytäkirja (SopS 33—34/87). Lukuun ottamatta Istanbul-konventiota, johon Suomi ei toistaiseksi ole liittynyt, Suomi ja Euroopan yhteisöt ovat mainittujen sopimusten osapuolia.

Suomi ja Unionin jäsenmaat ovat myös solmineet keskenään ja muiden maiden kanssa CCC:n suositusten mukaisia tulliyhteistyösopimuksia. Ne koskevat avunantoa tullivalvontaja tulliverotusasioissa, erityisesti niihin liittyvässä tietojenvaihdossa. Jäsenyys ei vaikuttaisi sopimusten voimaantuloon, mutta kuulumisella tulliliittoon olisi huomattava merkitys niiden soveltamisessa.

Yhteisöllä ja sen jäsenvaltioilla on kauppaa ja muita alueita koskevia assosiaatiosopimuk-

sia itäisen Keski-Euroopan maiden kanssa. Suomen niin sanottu KEVSOS-sopimukset sekä EFTA-maiden vapaakauppasopimukset näiden maiden kanssa vastaavat osittain sanottuja sopimuksia. Yhteisö on neuvotellut vapaakauppasopimukset myös Baltian maiden kanssa ja ne tulevat jäsenyystilanteessa Suomen nykyisten vastaavien sopimusten tilalle.

Jäsenyystilanteessa Suomi soveltaisi myös yhteisön tekstiilien ja vaatteiden viennin rajoittamista koskevia niin sanottuja monikuitusopimuksia (MFA), jotka ovat Suomen soveltamia sopimuksia huomattavasti laajemmat ja lukuisammat.

Euroopan yhteisöjen sopimusjärjestelyjä ja niiden vaikutuksia Suomelle on selostettu laajasti Euroopan unioniin liittymistä koskevan sopimuksen perusteluissa.

2.4. Nykytilan arviointi

Tullilainsäädäntö on kansainvälisesti pitkälle yhdenmukaista. Tullien tasosta, tullittomuuksista, tullimenettelyistä ja tulliyhteistyöstä sekä muusta tullitoimintaa koskevista asioista on solmittu lukuisia kansainvälisiä sekä monen- että kahdenkeskisiä sopimuksia. Lisäksi eri alojen sopimukset, esimerkiksi lentoliikennesopimukset, sisältävät usein tullivapauksia sekä tullimenettelyjen, kuten väliaikaisen tuonnin yksinkertistamista tarkoittavia määräyksiä. Suomi samoin kuin Euroopan yhteisöt tai sen jäsenmaat erikseen ovat hyväksyneet ja saattaneet voimaan pääosan näistä sopimuksista sekä sopeuttaneet kansallisen lainsäädäntönsä vastaavasti. Toisin sanoen kansainvälinen kehitys on vaikuttanut yhtenäistävällä tavalla eri maiden tullisäädöksiin. Esimerkiksi yhteisön tullikoodeksi, sen soveltamisasetus ja tullittomuusasetus vastaavat pääosin Suomen tulli-, tullivero- ja tullausarvolainsäädäntöä. Tämän vuoksi jäsenyyden Euroopan unionissa ei tullilainsäädännön alueella toisi merkittäviä muutoksia Suomelle.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Liittyessään Euroopan unioniin Suomi on luovuttava kansallisesta tullipolitiikastaan ja mukauduttava yhteisön järjestelmään. Sään-

nökset, jotka ovat päällekkäisiä tai ristiriidassa yhteisölainsäädännön kanssa, on kumottava. Suomen tullitariffilain ohella tullilaki, tulliverolaki ja tullausarvolaki sisältävät valtaosaltaan sen tullisäännösten alueen, jota myös yhteisön lainsäädäntö koskee. Tarkoituksenmukaisinta on kumota nämä säädökset kokonaan. Korvaavat yhteisön tullisäännökset, jotka ovat suoraan sovellettavia, tulevat automaattisesti voimaan samanaikaisesti jäsenyyden kanssa.

Kuten edellä on todettu, yhteisön tullilainsäädäntökään ei ole täydellinen, vaikka kattaa valtaosan aineellista tullioikeutta. Tullitariffi kuuluu kokonaisuudessaan yhteisön toimivaltaan. Tilastollisia ja muita vastaavia tarkoituksia varten jäsenmaat voivat tosin täydentää yhteisön käyttötariffia (TARIC) kansallisin lisäjaotteluin, jotka eivät kuitenkaan vaadi lain tasoista säätelyä. Useimmat toimivaltaa ja tullivalvontaa sekä kaikki hallintoa ja tullirikoksia samoin kuin suuri osa menettelyä koskevista, välttämättömistäkin säännöksistä puuttuu yhteisölainsäädännöstä ja ne on näin ollen säädettävä kussakin jäsenmaassa erikseen. Suomessa keskeiset organisatoriset ja hallinnolliset säännökset sisältyvät tullilaitoksesta annettuun lakiin ja asetukseen, jotka voidaan säilyttää voimassa vain muutamien jäsenyystilanteessa tarpeellisin muutoksin. Muut tarvittavat säännökset voidaan koota uuteen tullilakiin, joka koostuu pääasiassa nykyisen tullilain vastaavista säännöksistä ja eräistä tullittomuussäännöksistä.

Tavoitteena on jäsenyystilanteessa hyvin ja joustavasti toimiva tullilainsäädäntö. Siihen pyritään sisällyttämällä kansalliseen säännöstöön muun muassa riittävän laajat viranomaisen toimivaltuudet yleensä sekä muun muassa yhtenäisen soveltamisen turvaamiseksi keskitettyä päätöksentekoa tarkoittavat valtuudet. Näitä valtuuksia olisi tarkoituksenmukaista antaa tullihallitukselle sekä merkittävässä asioissa valtiovarainministeriölle.

3.2. Keskeiset ehdotukset

3.2.1. Tullilaki

Yleiset ja toimivaltaa koskevat säännökset

Kansallista tullilakia tarvitaan täydentämään yhteisön tullilainsäädäntöä. Jotta sisä- ja ulko-

kaupan tilastotietojen ilmoittamisen laiminlyönteihin voitaisiin puuttua hallinnollisin seuraamuksin, tullilain soveltamisalue ulotettaisiin tältä osin myös tilastointiin, josta muutoin on yhteisösäännökset olemassa. Lisäksi tullilainsäädännön mukaisia toimivaltuuksia, joita selostetaan kohdassa 3.2.3, laajennettaisiin tarvittavilta osin myös sisäliikenteeseen.

Tullilaissa käytettäisiin tullikoodeksin määritelmiä ja muita yhteisölainsäädännön käsitteitä. Lisäksi tarvitaan eräitä uusia määrittelyjä.

Yhteisön tullilainsäädännön soveltamista ja toimeenpanoa tarkoitavaa toimivaltua on koodeksissa ja sen soveltamisasetuksessa useissa kohdin annettu nimenomaisesti tulliviranomaiselle. Tullittomuusasetuksessa käytetään termiä toimivaltainen viranomainen, jolla tarkoitetaan yleensä tulliviranomaista. Joissakin tapauksissa yhteisön tullilainsäädännössä mainitaan vain viranomainen, joka voi olla esimerkiksi ministeriö tai valtioneuvosto. Joistakin asioista, joissa ratkaisuvallta on jätetty yleisesti jäsenvaltiolle, voidaan säätää myös lailla.

Suomessa tulliviranomainen olisi edelleen tullilaitos, jonka sisäisen tehtäväjaon päättäisi tullihallitus. Muutoinkin yhdenmukaisen soveltamiskäytännön vuoksi on tarkoituksenmukaista keskittää yhteisön tullilainsäädännön menettelyjä koskeva päätösvalta tullihallitukselle silloin, kun niistä ei ole muita riittäviä säännöksiä tai määräyksiä. Merkittävät asiat voisi kuitenkin ratkaista valtiovarainministeriö, joka päättäisi tarvittaessa myös muun tullia koskevan yhteisölainsäädännön soveltamisesta. Muun muassa Rooman sopimuksessa on eräitä tuontiin ja vientiin liittyviä tulleja koskevia määräyksiä, joiden mukaan jäsenmaat voivat tietyn edellytyksin poiketa sitovistakin yhteisösäännöksistä.

Erityistä toimivaltua annettaisiin tullihallitukselle myös tullittomuusasetuksen mukaisten poikkeusten ja eräiden alkuperäasioiden ratkaisemisessa sekä muuntokurssien vahvistamisessa. Lisäksi tullihallitus antaisi luvan vapaa-alueen tai -varaston perustamiseen sekä liiketoiminnan harjoittamiseen siellä. Valtiovarainministeriö voisi kuitenkin ratkaista taloudellisesti tai muutoinkin merkityksellisen asian.

Ehdotukset toimivallan jaosta ja delegoinnista ovat hallinnon rationalisointia koskevien valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisia. Niiden tavoitteena on siirtää ratkaisuvalltaa vähemmän merkittävissä asioissa valtioneuvos-

to- tai ministeriötasoa alemmaksi, muun muassa keskusvirastoille.

Tullittomuudet

Tapaukset, joissa yhteisön tullialueelle vapaaseen liikkeeseen luovutettavat tavarat vapautetaan erityisistä syistä tuontitulleista, on säännelty yhteisön tullittomuusasetuksessa. Sen mukaan eräissä tapauksissa jäsenvaltiot voivat poiketa kansallisin säännöksin asetuksen säännöksistä tai yhteisösäännösten puuttuessa soveltaa voimassa olevia kansallisia säännöksiään. Yhteisöllä ei tällä hetkellä ole esimerkiksi muonitustavaroiden tullittomuutta koskevia säännöksiä. Jäsenvaltiolla on lisäksi oikeus myöntää tullittomuus eräille tavaroille asetuksessa lueteltujen kansainvälisten sopimusten perusteella.

Ehdotettavat kansalliset säännökset koskisivat kolmannen maan ja Suomen välisessä ammattimaisessa liikenteessä olevan vesi- tai ilma-aluksen tavanomaiseen muonitukseen tarkoitettujen tavaroiden sekä poltto- ja voiteluaineiden, diplomaattikäyttöön tuotavien tavaroiden, eräiden siviililentoliikenteessä käytettävien tavaroiden sekä Suomen ja kolmannen maan välisessä ammattimaisessa liikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökunnan tuomisten tullittomuutta. Säännökset vastaisivat pääosin nykyisiä tulliverolain asianomaisia tullittomuuksia.

Tullittomuusasetuksen uudistaminen on valmisteilla. Koska uudistamisen tarkoituksena on lähinnä ajanmukaistaa vuonna 1983 annettu tullittomuusasetus, ehdotus uudeksi asetukseksi ei sisällä merkittäviä aineellisia muutoksia.

Tullivalvonta

Tulliliittoon kuuluvien valtioiden välisillä rajoilla ei tavaroiden vapaan liikkuvuuden vuoksi ole rajamuodollisuuksia. Tulliliiton ulkorajoilla sen sijaan suoritetaan tullivalvontaa koko yhteisön lukuun. Jos Suomi liittyy Euroopan unioniin, Suomen tullilaitoksen on valvottava Suomen kautta unionin jäsenvaltioihin suuntautuvaa tavaraliikennettä. Kun kauttakulkutavaraa ei toiseen jäsenvaltioon vietäessä enää alisteta vientikontrolliin, on valvonnan yhteisön ulkorajoilla oltava tehokasta. Myös kolmansiin maihin tapahtuvan viennin valvonta

on tärkeää muun muassa vientikorvausten ja -palautusten vuoksi.

Tullivalvonnan tehtävät eivät Euroopan unioniin liittymisen vuoksi muuttuisi. Valvontamenetelmiä tulisi kuitenkin muuttaa ja lisätä yhteistyötä varsinkin jäsenvaltioiden kanssa. Säännökset tietojen luovuttamisesta ulkomaille sekä massaluovutuksena tietojen saannin laajentaminen olisivat tällöin yhteistyön ja tullivalvonnan tehostamiseksi tarpeen. Oikeutta suorittaa turvallisuustarkastus, joka olisi uusi toimivaltuus, on pidettävä tulliviranomaisten toimintaedellytysten ja turvallisuuden kannalta tärkeänä.

Rooman sopimuksen 36 artiklan mukaisen, myös muista jäsenmaista tapahtuvan tuonnin kieltävän lainsäädännön noudattamista tulee vapaan liikkuvuuden periaatteesta huolimatta voida valvoa. Sisäliikenteen valvonta on järjestetty unionin jäsenmaiden lainsäädännöissä eri tavoin. Iso-Britannian lainsäädännössä kielletään rajoittamasta tai viivyttämästä sisäliikenteessä olevien tavaroiden liikkumista; siellä tullitoimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos se on välttämätöntä. Saksan tullilainsäädännössä on lueteltu tilanteet, joissa sisäliikenteessä olevaan tavaraan voidaan puuttua. Tanskan tullilaissa ei ole samanlaisia valtuuksia, mutta se sisältää useita määräyksiä siitä, miten valvontatoimenpide suoritetaan sisäliikenteessä.

Tullilakiin ei sisältyisi säännöksiä, jotka koskevat vain sisäliikennettä. Yleisiä tullilain toimivaltuuksia saisi kuitenkin käyttää myös sisäliikenteen valvonnassa, mutta tavaroiden vapaa liikkuvuus tulisi ottaa huomioon. Vapaan liikkuvuuden periaatteen loukkauksen tulisi aina olla perusteltavissa yhteisön lainsäädännön hyväksymillä perusteilla.

Tietojen vaihto, salassapito ja rekisteröinti

Tietosuojaa koskevat 21—28 §:n säännökset muodostavat ehdotuksessa oman kokonaisuutensa. Henkilörekistereistä säädetään yleisesti henkilörekisterilaissa (471/87). Tämän lisäksi tullilaitoksen henkilörekistereiden perustamisesta, niiden tietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta sekä erityisestä, vihjetietoja sisältävästä valvontatietorekisteristä säädetäisiin kuitenkin tullilaissa. Nykyiset säännökset ovat pääosin tulliasetuksessa.

Koodeksin 15 artiklan mukaan luottamukselliset ja luottamuksellisesti annetut tiedot on

pidettävä salassa. Artikla sallii kuitenkin antaa tietoja voimassa olevien, erityisesti tietosuojaa koskevien säännösten mukaan. Liiketoimintaa koskevat tiedot tulisi ehdotetun 25 §:n mukaan pääsääntöisesti pitää salassa kuten nykyisinkin. Tullihallitus voisi luovuttaa tai määrätä tällaisia tietoja annettavaksi viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle, jolla tehtävänä hoitamiseksi tai muun painavan syyn vuoksi on tarve saada tieto.

Tietojen massaluovutusta ja luovuttamista ulkomaille sekä tietojen saantia muiden viranomaisten rekistereistä koskisivat 26—28 §:n varsin yksityiskohtaiset säännökset. Niissä määrättäisiin, mihin tarkoitukseen ja kenelle tietoja saa luovuttaa ja mitä tietoja tullilaitoksella on oikeus saada. Vihjetietoja sisältävän valvontatietorekisterin tiedot olisi pidettävä salassa. Niitä saisi kuitenkin luovuttaa rikosten ehkäisyä ja tutkintaa varten toimivaltaisille viranomaisille myös ulkomaille. Muun muassa unionin jäsenyydestä aiheutuvat toimintaympäristön muutokset edellyttävät mahdollisuutta tietojenvaihtoon. Oikeus saada tietoja on tarpeen esimerkiksi sisäliikenteen valvonnassa tarkastusten oikein kohdistamista varten.

Tullirikokset ja niiden tutkinta

Säännökset perustuisivat pääosin voimassa olevaan tullilakiin. Yhteisön lainsäädäntö ei rajoita esitutkintaviranomaisen toimivaltaa, kun on syytä epäillä tullirikoksen tapahtuneen. Tullilaitos olisi edelleen, yhdessä poliisin ja rajavartiolaitoksen kanssa toimivaltainen tutkimaan kaikessa ulkomaankaupassa ja -liikenteessä tapahtuneiksi epäillyt tullirikokset siitä riippumatta, onko rikottu kansallista vai yhteisön lainsäädäntöä. Tullilaitos voisi tutkia yhteisön lainsäädännön sallimien kieltojen ja rajoitusten rikkomiset myös silloin, kun kyseessä on tuonti yhteisön alueelta tai vienti sinne. Suomessa tapahtuva yhteisön lainsäädännön rikkominen johtaisi rikosoikeudellisiin toimenpiteisiin Suomessa ja seuraamukset määräytyisivät kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Muut ehdotukset

Hallinnollisia menettelyjä ja seuraamuksia koskeva sääntely jää yhteisösäännösten puuttuessa tai niiden ollessa hyvin yleisiä pääosin

kansallisten säännösten varaan. Tämän vuoksi tullilaissa säädettäisiin tullin maksamiseen, tullinkorotukseen ja virhemaksuun, tavaranhävittämiseen ja valtiolle luovuttamiseen sekä tullihuutokauppaan liittyvät täydentävät säännökset. Lisäksi säädettäisiin koodeksin 245 artiklan edellyttämät säännökset muutoksenhakumenettelyn täytäntöönpanosta. Säännökset vastaisivat eräitä käsitteellisiä korjauksia lukuun ottamatta pääosin nykyistä tullilainsäädäntöä. Lisäksi nykyisiä vastaavat säännökset lain kiertämisestä ja arviotullauksesta ovat muuan muassa edelleen tarpeellisia.

Siirtymävaiheen mahdollisten keinottelupausten välttämiseksi on tarpeen säätää siitä, että tulli määrättäisiin kumotun lainsäädännön nojalla, jos tavarantullaus on aloitettu tai olisi pitänyt aloittaa ennen uuden tullilainsäädännön voimaantuloa. Siirtymävaihetta varten Suomen EU-liittymissopimuksen liitteessä VI on määräykset siitä, missä tapauksissa voidaan poiketa koodeksin ja sen soveltamisasetuksen säännöksistä. Nämä määräykset, jotka liittymissopimuksen osana vahvistetaan lailla, koskevat alkuperän selvitysmenettelyjä, eräitä varasto- ja tullimenettelylupia, tullien jälkikantaa, peruuttamista ja palauttamista sekä tullitulojen jakamista yhteisön ja Suomen kesken.

3.2.2. *Laki tullilaitoksesta annetun lain muuttamisesta*

Tullilaitoksen tilastointitehtäviä tarkennettaisiin niin, että laitos huolehtisi ulkomaankaupan tilastoinnista, joka jäsenyytilanteessa käsittäisi sekä Suomen ja kolmansien maiden että Suomen ja muiden jäsenvaltioiden välisen kaupan tilastoinnin.

Jäsenyytilanteessa Suomen olisi noudatettava yhteisön tullipolitiikkaa. Tällöin tulliasiain neuvottelukunnan pääasialliset asianomaiseen alueeseen liittyvät tehtävät lakkaavat ja jäljelle jäävät vähäiset tehtävät hoidettaisiin EU-asioiden valmisteluorganisaatiossa. Tämän vuoksi neuvottelukunta lakkautettaisiin.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset ja organisaatiovaikutukset

Ehdotettu tullilaki koskee vain vähäiseltä osin aineellista tulliverotusta kuten tullittomuuksia. Tullitulot yleensäkin menettävät mer-

kityksensä Suomen valtiontaloudessa, koska ne tilitetään yhteisölle; vain 10 prosentin osuus jää kantopalkkiona jäsenvaltiolle samoin kuin tullinkorotuksesta, virhemaksusta ja viivästyskorosta kertyvät tulot. Lailla ei olisi myöskään sanottavia henkilöstö- ja organisaatiovaikutuksia.

Tullilaitoksesta annetun lain muutoksilla ei myöskään olisi merkittäviä vaikutuksia. Tulliasiain neuvottelukunnan jäljelle jäävät tehtävät siirtyvät EU-asioiden valmistelujaostoille.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja aineisto

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriön 6.4.1994 asettamassa tullilainsäädännön EU-työryhmässä, jossa ovat olleet ministeriön ja tullihallituksen edustajat. Työtä on valvonut ja ohjannut valtiovarainministeriön 24.9.1993 asettama EY-veroselvitysten johtoryhmä. Työssä on käytetty hyväksi lukuisia aiempia ministeriön ja keskusviraston selvityksiä Euroopan yhteisöjen tulliverotusta ja muuta tullitoimintaa koskevasta lainsäädännöstä ja käytännöstä. EU:n eräiden jäsen maiden, lähinnä Tanskan, Saksan ja Englannin kansalliseen tullilainsäädäntöön on myös tutustuttu. Lisäksi on vertailtu Ruotsin vastaavaa valmisteluaineistoa. Hallituksen esitykset poliisilaiksi ja laiksi poliisin henkilökäsiteläistä on otettu huomioon siltä osin kuin ne sisältävät tämän lain ehdotuksia vastaavia säännöksiä.

5.2. Lausunnot

Tullilakiehdotuksesta ja sen yksityiskohtaisista perusteluista on saatu lausunnot ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, liikenneministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, tullihallitukselta, Suomen Pankilta, Rahoitustarkastukselta sekä Kaupan Keskusliitolta, Suomen Huolintaliikkeiden liitolta ja Keskuskauppakamarilta. Lausuntojen johdosta on tehty eräitä muutoksia lakiehdotukseen.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy hallituksen esitykseen Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä. Esitys laiksi eräistä väliaikaisista tulleista (HE 195/94 vp) on annettu eduskunnalle 30.9.1994. Yhteisön direktiiveihin perustuva esitys laiksi, joka koskee muun ohella jäsenvaltioiden viranomaisten välistä tullien perimiseen ja täytöntöönpanoon liittyvää virka-apua, annetaan erikseen.

Lisäksi Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyviin hallituksen esityksiin laiksi arvonnäköverolain muuttamisesta, valmisteverotuslaiksi (HE 237/94 vp) ja autoverolaiksi sisältyy eräitä viittauksia ehdotettuun tullilakiin. Mainitut esitykset on tarkoitus antaa

eduskunnan käsiteltäviksi siten, että ehdotetut lait on saatettavissa voimaan samanaikaisesti EU-jäsenyyden kanssa.

6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Ehdotetut lait on tarkoitus saattaa voimaan vain siinä tapauksessa, että Suomen Euroopan unioniin liittymissopimus tulee voimaan. Liityessään unionin jäseneksi Suomi liittyy pääsääntöisesti osapuoleksi myös Euroopan yhteisöjen tulleja ja tullimenettelyjä koskeviin sopimusjärjestelyihin ja irtautuu vastaavista kansallisista velvoitteistaan. Eräiden sanottuja alueita koskevien nykyisten valtiosopimusten voimassaoloa voidaan kuitenkin komission luvalla jatkaa. Tällöin sopimusten määräyksiä, esimerkiksi tullittomuuksia, sovellettaisiin varsinaisen tullilainsäädännön ohella.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1 Tullilaki

Yleiset säännökset

1 §. Ehdotettua kansallista tullilakia sovellettaisiin yhteisön lainsäädännön lisäksi ja täydennyksenä tulliverotukseen, tullivalvontaan, ulko- ja sisäkaupan tilastointiin sekä tullirikostutkintaan. Tulliverotus ja -valvonta olisi käsiteltävä laajasti kaikkeen Suomen ja kolmansien maiden väliseen kauppaan ja liikenteeseen liittyväksi asianomaiseksi toiminnaksi. Yhteisölainsäädäntö säätelee jo pääosin tilastointia. Tullilakia sovellettaisiin vain eräisiin tilastotietojen antamisen laiminlyönteihin hallinnollisten seuraamusten määräämiseksi. Tullirikostutkintaa koskeva lainsäädäntö olisi myös jäsenyytilanteessa lähes yksinomaan kansallista. Lain 2 §:ssä soveltamisalaa laajennettaisiin eräiltä osin sisäliikenteeseen.

2 §. Pykälän perusteella tullilainsäädännön mukaisia toimivaltuuksia voitaisiin käyttää myös yhteisön tullialueella sisäisen liikenteen valvonnassa. Yhteisön lainsäädäntö takaa ta-

varoiden ja henkilöiden vapaan liikkumisen yhteisön alueella, joten vapaata liikkumista lähdetessä Suomesta tai saavuttaessa Suomeen ei saa estää, rajoittaa tai viivyttää. Tullitoimenpiteitä voitaisiin kuitenkin tietyissä tapauksissa tehdä myös sisäliikenteessä esimerkiksi silloin, kun on saatu riittävän luotettava vihje tulliviranomaisen valvottaviksi kuuluvien säännösten rikkomisesta.

Rooman sopimuksen 36 artiklan mukaan tuontia, vientiä ja kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia voidaan asettaa, kun ne ovat perusteltuja muun muassa julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta tai ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden tai elämän taikka kansallisten kulttuuriarteiden sekä teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Yhteisön lainsäädäntöä on harmonoitu näiltä osin pitkälti, mutta edelleen on mahdollista antaa tällaisia kansallisia kieltoja ja rajoituksia. Näitä tuontikieltoja tulee voida valvoa myös silloin, kun tavaraa tuodaan toisesta jäsenmaasta.

3 §. Pykälän 1 momentti sisältää tässä laissa käytettyjen keskeisimpien käsitteiden määritelmät.

Suomen tullialueen määritelmä säilyisi nykyisen tullilain 1 §:n mukaisena. Yhteisön tullialueella tarkoitettaisiin koodeksin 3 artiklassa tarkoitettua aluetta, johon kuuluvat eräin poikkeuksin jäsenvaltioiden alueet. Yhteisön tullialueen ulkopuolisista alueista käytetään jo vaikiintuneesti käsitettä kolmas maa, minkä vuoksi sitä on ilmaisun yksinkertaistamiseksi perusteltua käyttää myös ehdotetussa laissa.

Tullitoimenpiteellä tarkoitettaisiin tullilaitoksen toimivaltaan kuuluvaa virkatointia. Tullirikosten esitutkinta, joka ei ole hallintomenettelyä ja jota koskisivat erilliset toimivaltasäännökset, ei katsottaisi tullitoimenpiteeksi.

Tullirikoksen määritelmä rajaisi tulliviranomaisen toimivallan mainitussa kohdassa tarkoitettuihin rikoksiin. Määrittelyllä on merkitystä lähinnä sille, mitä rikoksia tulliviranomaiset ovat toimivaltaisia selvittämään.

Kansallisen tullilainsäädännön soveltamisen helpottamiseksi ja ristiriitaisuuksien välttämiseksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että koodeksin 4 artiklan määritelmiä sovelletaan 1 momentin määritelmien lisäksi.

Viranomaisen toimivalta

4 §. Pykälän 1 momentin mukaan yhteisön tullilainsäädännössä tarkoitettu tulliviranomainen tai toimivaltainen viranomainen, jota termiä käytetään tullittomuusasetuksessa, olisi Suomessa tullilaitos, jollei muuta säädetä. Muun muassa valtiovarainministeriölle säädettäisiin eräissä asioissa toimivaltaa. Jäljempänä 14 §:n perusteluissa on todettu erälle muille viranomaisille säädetyistä tullitoimenpiteistä koskevasta toimivallasta. Lisäksi ehdotetaan, että tullihallitus valtuutetaan määräämään laitoksen sisäisestä eli sen itsensä, tullilaboratorion ja piiritullikamareiden välisestä toimivallan jaosta. Näillä määrittely- ja valtuussäännöksillä vältetään lukuisat yksittäiset tullilakiin muutoin tarvittavat toimivaltasäännökset, jotka liittyvät yhteisön tullilainsäädännön eri artikloihin.

Lainkohdan 2 momentissa annettaisiin tullihallitukselle lisäksi oikeus tarvittaessa määrätä yhteisön tullilainsäädännön sellaisista menettelyistä, joita ei olisi säännelty riittävän yksityiskohtaisesti mainitussa lainsäädännössä eikä muutoinkaan. Useissa tapauksissa menettelyta-voista, esimerkiksi tullien määrän kirjaamisesta

tileihin tai niiden tiedoksiannosta, voidaan päättää kansallisesti tarkemmin tai koodeksissa säädetyissä rajoissa.

Maahantuontia, maastavientiä ja tulleja koskevan yhteisön lainsäädännön soveltamisessa voidaan joutua ratkaisemaan sellaisia periaatteellisia tai muutoin merkittäviä kysymyksiä tai ongelmia, jotka eivät kuulu keskusviraston tavanomaiseen toimivaltaan. Tällaiset yhteisön lainsäädännön soveltamiskysymykset voivat liittyä esimerkiksi Rooman sopimuksen 36 artiklaan. Artiklan nojalla on mahdollista tietyissä tilanteissa (ks. 2 §:n perustelut) rajoittaa maahantuontia ja maastavientiä, kuitenkin niin, ettei rajoituksia käytetä mielivaltaisesti tai kaupan peiteltynä esteinä. Näiden määräysten soveltaminen saattaa vaatia periaatepäätöksiä. Koska kaikista tapauksista ei myöskään ole tarpeen säätää lailla tai asetuksella, ehdotetaan, että valtiovarainministeriö voisi tällöin ottaa periaatteellisesti tai muutoinkin merkittävän tullia koskevan asian ratkaistavakseen.

5 §. Tullittomuusasetuksessa tullittomuuden ehdoksi asetetuista määräaajoista voidaan poiketa asetuksen 3, 4, 6, 12, 14, 18, 19, 21, 33, 36 ja 38 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa. Lisäksi asetuksen 10 artiklan nojalla toimivaltaisella viranomaisella on oikeus myöntää tullittomuus erälle tavaroille yksityisen henkilön tuodessa ne henkilökohtaisina muuttotavaroinaan yhteisön tullialueelle poikkeuksellisista poliittisista olosuhteista johtuen. Poikkeusten myöntäminen on verrattavissa voimassa olevan tulliverolain 26 §:n huojennusmenettelyyn, jota vastaavaa yleistä huojennussäännöstä ei ole tullittomuusasetuksessa eikä muussa yhteisölainsäädännössä.

Edellä luetellut tapaukset liittyvät pääsääntöisesti yksityisten henkilöiden maahan tuomien tavaroiden tullittomuuteen. Poikkeuksen myöntäminen kuuluu joko toimivaltaisen viranomaisen harkintavaltaan tai mahdollisuus poikkeamiseen on ilmaistu yleisesti viittaamalla erityistapauksiin tai poikkeuksellisiin olosuhteisiin, jolloin toimivaltainen viranomainen ei ole määriteltävissä edellä 4 §:n 1 momentin nojalla. Yhdennäköisen soveltamiskäytännön takia harkintavalta olisi keskitettävä samalle viranomaiselle. Tämän vuoksi ehdotetaan, että poikkeukset myöntäisi tullihallitus, joka nykyisinkin pääsääntöisesti ratkaisee huojennusasiat. Tullihallitus voisi ratkaista asian yksittäistapauksessa hakemuksen perusteella tai yleispäätöksellä asian koskiessa useita henkilöitä sa-

manlaisessa tilanteessa. Nykyistä menettelyä vastaavasti ehdotetaan säädettäväksi, että tullihallituksen antamista päätöksistä ei saisi valittaa.

6 §. Pykälä vastaisi osittain nykyisen vapaa-kauppasopimuksissa ja muissa tullietuusjärjestelyissä sovellettavien alkuperäsääntöjen muuttamismenettelystä ja sääntöihin liittyvistä määräyksistä annetun lain (460/93) 1 ja 2 §:n säännöksiä. Pykälän 1 momentin nojalla tullihallitus voisi yhteisömääräysten puuttuessa määrätä alkuperän selvitysmenettelystä sovellettaessa koodeksin 20 artiklan 3 kohdan alakohtissa d ja e tarkoitettuja preferenssisopimuksia ja niihin rinnastettavia yksipuolisia järjestelyjä. Tullihallituksella olisi soveltuvin osin oikeus antaa määräyksiä myös, kun kysymyksessä ovat muut kuin etuuskohtelun soveltamiseen liittyvät alkuperäsäännöt, joita koskevat säännökset olisivat jäsenyystilanteessa nimenomaan tulliviranomaisen sovellettavaksi tulevassa yhteisön tullilainsäädännössä. Lisäksi tullihallitus voisi antaa määräyksiä alkuperäsääntöjen soveltamisen yhtenäistämiseksi.

Pykälän 2 momentin nojalla tullihallitus voisi valtuuttaa asiantuntevan toimielimen antamaan soveltamisasetuksen 47 ja 48 artiklassa tarkoitettuja yleisiä alkuperätodistuksia. Artiklojen mukaan näitä todistuksia voivat laatia ja antaa sekä toimivaltainen viranomainen että tämän asianmukaisesti valtuuttama toimielin, joka sijaitsisi samassa maassa. Nykyisin vastavia kansallisia alkuperätodistuksia vahvistavat Suomessa kauppakamarit, joiden antamat todistukset korvautuisivat jäsenyystilanteessa yhteisösääntösten mukaisilla yleisillä alkuperätodistuksilla.

7 §. Voimassa olevien säännösten mukaan viennin ja tuonnin yhteydessä ulkomaan valuuttassa ilmaistujen rahamäärien Suomen rahaksi muuntamisessa on käytettävä Suomen Pankin vahvistamia osto- ja myyntikursseja. Suomen Pankki julkaisee nykyisin ainoastaan valuuttojen keskikurssit. Tämän vuoksi muuntokurssit määrää käytännössä tullihallitus liikepankkien ilmoittamien valuuttakurssien perusteella voimassa olevien tulliverolain 6 §:n 2 momentin (907/80) ja tullausarvolain 26 §:n 2 momentin (906/80) nojalla Suomen Pankkia kuuluttuaan.

Koodeksin 35 artiklan mukaan tavaran tullausarvon määrittämisessä sovellettavan muuntokurssin julkaisee asianmukaisesti jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen. Pykälän valtuu-

tuksen mukaan muuntokurssit vahvistava viranomainen olisi nykyisen käytännön mukaisesti tullihallitus. Tullausarvon määrittämisessä käytettäviä muuntokursseja koskevat yksityiskohtaiset määräykset ovat edellä mainitussa koodeksin artiklassa ja soveltamisasetuksen 168—172 artiklassa.

8 §. Vapaa-alueita ja -varastoja koskevat yhteisön säännökset ovat tullikoodeksin 166—181 ja soveltamisasetuksen 799—840 artiklassa. Koodeksin mukaan jäsenvaltiot voivat osoittaa tullialueen osia vapaa-alueiksi ja myöntää luvan vapaavaraston perustamiseen. Näistä menettelyistä ja toimivaltaisista viranomaisista olisi säädettävä kansallisesti. Muutoin yhteisön lainsäädäntö on riittävä vapaa-alue ja -varastojärjestelmän toteuttamiseen ja valvontaan. Toimivalta näiltä osin olisi tulliviranomaisella.

Nykyisten vapaa-alueiden määrä, 21 varastoa ja Hangon vapaasatama, vähentynee jäsenyystilanteessa, koska varastointi ilman määräaikaa olisi tuolloin mahdollista myös tullivaroissa. Varastointitarpeet ja perusteet ovat yleensä paikallisen tulliviranomaisen tiedossa tai selvitettävissä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että pääsääntöisesti tullihallitus antaisi hakemuksesta ja määräämillään ehdoilla luvan vapaa-alueen ja -varaston perustamiseen.

Vapaa-alueilla ja -varastoissa voitaisiin harjoittaa nykyistä laajemmin jalostus- ja palvelutoimintaa. Muun muassa sisäisen jalostuksen lupa- ja valvontamenettelyn lupa-asiat kuuluvat koodeksin mukaan tulliviranomaiselle. Tämä puoltaisi sitä, että sama viranomainen myöntää luvan myös teolliseen, kaupalliseen tai muuhun palvelutoimintaan näissä paikoissa. Mainitun toiminnan edellytyksiä harkittaessa olisi otettava myös huomioon, että ei aiheuteta haittaa muiden jäsenmaiden tuotanto- ja palvelutoiminnalle. Tämä vaatisi jäsenmaiden viranomaisten yhteistyötä ja tietojenvaihtoa. Suomessa näiden asioiden harkinta tullilainsäädäntöä sovellettaessa kuuluu nykyisinkin tulliviranomaiselle. Näillä perusteilla ehdotetaan, että myös vapaa-alueilla ja -varastoissa harjoitettavaan toimintaan luvan antaa tullihallitus. Jos edellä mainitut ratkaisut olisivat taloudellisesti, aluepoliittisesti tai muutoinkin niin merkittäviä, että ne vaatisivat esimerkiksi poliittisia kannanottoja, ehdotetaan, että valtiovarainministeriö voisi tällöin ottaa asian ratkaistavakseen.

Tullittomuus

9 §. Pykälän sisältö vastaisi nykyisen tulliverolain 7 b §:ää, joka koskee ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesi- tai ilma-aluksen muonitustavaroiden sekä poltto- ja voiteluaineiden tullittomuutta. Tullittomuusasetuksen 139 artiklan 1 kohdan luetelmakohdan b mukaan näiden samoin kuin kansainvälisessä liikenteessä olevien junien muonitustavaroiden tullittomuuteen sovelletaan voimassa olevia säännöksiä. Koska mainittuja tavaroita koskevia yhteisösäännöksiä ei toistaiseksi ole, niiden tullittomuudesta säädettäisiin edelleen kansallisessa laissa.

Pykälän 1 momentissa tullittomuus rajoitettaisiin pääsääntöisesti koskemaan vain ammatimaista liikennettä vesi- ja ilma-aluksilla. Tullittomuus koskisi ainoastaan Suomen tullialueen ja kolmannen maan välistä liikennettä. Yhteisön sisäisessä liikenteessä kulkevan aluksen muonitustavarat eivät siten ole tullittomia, vaikka ne voivatkin olla arvonnäkö- ja valmisteverottomia. Pykälän 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö voisi laajentaa tullittomuutta koskemaan eräitä muitakin aluksia sekä junaa.

10 §. Pykälän sisältö vastaisi nykyisen tulliverolain 16 a §:ää, joka koskee niin sanottuun diplomaattikäyttöön tuotavien tavaroiden tullittomuutta. Tullittomuusasetuksen 133 artiklan 1 kohdan luetelmakohdan a nojalla jäsenvaltiolla on oikeus myöntää tullittomuuksia diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleis-sopimuksen (SopS 4/70) ja konsulisuhteita koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 50/80) perusteella. Sopimuksissa nimenomaan viitataan sopimusvaltion kansallisiin säännöksiin ja tulliverolain 16 a §:n 1 momentti vastaa sopimusten sanamuotoa. Pykälän sisältö voitaisiin siten sisällyttää uuteen tullilakiin. Ulkoasiainministeriö vahvistaisi kuten nykyin asiantuntijaministeriönä tullittomuuden edellytysten olemassaolon.

11 §. Pykälän sisältö vastaisi osittain nykyisen tulliverolain 15 §:n 3 kohtaa, joka koskee eräiden siviililentoliikenteen tavaroiden tullittomuutta. Tullittomuusasetuksen 133 artiklan 1 kohdan luetelmakohdan g nojalla jäsenvaltiolla on oikeus myöntää vastavuoroisesti tullittomuuksia tavaroille sellaisen kahdenkeskisen sopimuksen perusteella, joka on tehty kansainväliseen siviili-ilmailun yleissopimukseen (niin sa-

nottu Chicago-sopimus, SopS 11/49) liittyneen kolmannen maan kanssa.

Tullittomuusasetuksen mukaan tullittomuus voidaan myöntää tavaroille, jotka mainitaan Chicago-sopimuksen liitteen 9 kohtien 4.42 ja 4.44 (8. painos, heinäkuu 1980) suosituksissa. Asetuksen kohta on sikäli vanhentunut, että mainittu sopimuksen liite on kumottu uudella heinäkuussa 1990 ilmestyneellä liitteellä, jossa samat tavarat on lueteltu kohdissa 4.44 ja 4.45. Asetuksen ja Chicago-sopimuksen asianomaisten kohtien perusteella tullittomuus myönnettäisiin nykyisestä poiketen ainoastaan sopimusmaana olevan kolmannen maan lentoyhtiön tavaroille. Sitä ei myönnettäisi enää kansallisen säännöksen perusteella myöskään lentoliikenteessä käytettäville asiakirjoille ja lomakkeille, koska ne eivät sisälly Chicago-sopimuksen liitteen edellä mainittujen kohtien tavarakatteen.

12 §. Pykälä vastaa pääosin voimassa olevan tulliverolain 12 §:ää, jonka mukaan ulkomaanliikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluvalla on oikeus eräin rajoituksin tuoda tullitta matkatavaroita ja tuomisia sen mukaan kuin matkustajasta on säädetty. Tullittomuusasetuksen nojalla henkilökunnalla on pääsääntöisesti oikeus tuoda tullitta matkatavaroita ja tuomisia siten kuin asetuksen 45—48 artiklassa matkustajasta säädetään. Asetuksen 49 artiklan mukaan jäsenvaltiolla on kuitenkin oikeus rajoittaa kolmannen maan ja yhteisön välisessä liikenteessä olevan kuljetusvälineen henkilökunnan tullittomien tuomisten arvoraajaa ja määrää. Tulliverolain 12 §:n säännös ehdotetaan siirrettäväksi ulkomaan liikennettä koskevin tarkennuksin sellaisenaan uuteen tullilakiin. Asetuksen 49 artiklan nojalla henkilökuntaan kuuluvan, jonka kotipaikka on Suomessa, oikeus tuoda tullittomia tuomisia rajoitettaisiin siten edelleen yhteen kertaan kuukaudessa eikä niiden määrä saisi kalenterikuukauden aikana ylittää määrää, joka matkustajalla on oikeus tuoda yhdellä kertaa. Tuontia valvottaisiin edelleen tullauskirjalla, josta säädettäisiin asetuksella.

Nykyinen tulliverolain 13 §:n mukainen ulkomaanliikenteessä olevan aluksen henkilökuntaan kuuluvan oikeus tuoda tai lähettää määrätyn edellytyksin useamman kuukauden tuomiset yhdellä kertaa on poistettava, koska yhteisön tullilainsäädäntö ei sitä salli.

Pykälän 3 momentin mukaan valtiovarainministeriö voisi tullittomuusasetuksen 49 artik-

lan perusteella tarvittaessa rajoittaa Suomen ja kolmannen maan välisessä liikenteessä olevien kulkuneuvojen henkilökuntaan kuuluvien kolmannessa maassa asuvien henkilöiden oikeutta tuoda tullitta tuomisia. Rajoituksia saatettaisiin tarvita Suomen ja Baltian maiden välisessä sekä Suomen itärajan kautta kulkevassa liikenteessä, jossa on toisinaan esiintynyt ongelmia.

Tullivalvonta

13 §. Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen olisi noudatettava suhteellisuusperiaatetta käyttäessään tullilainsäädännön mukaisia valtuuksia. Toimenpidettä olisi pidettävä puolustettavana, jos sen aiheuttama haitta on oikeassa suhteessa virkatoimen tavoitteeseen. Puolustettavuutta arvioitaessa verrataan myös toimenpiteiden tarpeellisuutta ja haitallisia vaikutuksia. Tullimiehen toimintaa rajoittaa myös rikosoikeudellinen, kurinpidollinen ja vahingonkorvausoikeudellinen vastuu.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan tullilain 6 §:n 1 momenttia. Tullitoimenpiteen kohde olisi velvollinen noudattamaan asianmukaisesti suoritettavia tullitoimenpiteitä. Asianmukaisuus viittaa ensisijaisesti hallinnon lainalaisuuden vaatimukseen. Lisäksi on otettava huomioon yleiset hallinnolliset periaatteet eli yhdenvertaisuus-, suhteellisuus-, objektiviteetti- ja tarkoitussidonnaisuusperiaate. Jollei henkilö alistu tullitoimenpiteeseen, laiminlyönti olisi rangaistavissa tullirikkomuksena.

14 §. Koska tullikodeksi myöntää tulliviranomaiselle hyvin yleisluonteisia toimivaltuuksia, niistä olisi edelleen tarpeen säätää tarkemmin nykyisen tullilain 5 §:n tapaan. Uusia toimivaltuuksia olisivat tunnistamismärkin asettaminen, paikan eristäminen ja virka-avun saantioikeus. Perusoikeuksiin puuttuvissa valtuussäännöksissä on otettu huomioon perusoikeuksia koskeva hallituksen esitys (HE 309/1993 vp). Nykyisiin säännöksiin verrattuna kavennettaisiin esimerkiksi mahdollisuutta suorittaa etsintöjä asuintiloissa. Kirjesalaisuuden loukkaamattomuus postilähetyksiä tarkastettaessa tulisi turvata. Pykälän toimivaltuuksia käyttäessään viranomaisen on otettava huomioon 13 §:n suhteellisuusperiaate ja toimivaltaa saadaan käyttää vain, jos se on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi.

Johtolauseessa tarkoitettulla muulla toimivaltaisella viranomaisella tarkoitetaan poliisi- ja

rajavartioviranomaisia, jotka voivat asianomaisten säädösten perusteella olla toimivaltaisia suorittamaan tullitoimenpiteitä. Esimerkiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain (5/75) 1 §:n nojalla rajavartiolaitoksen tehtävänä on myös tullivalvonta. Lisäksi asetuksessa poliisi-, tullija rajavartioviranomaisten yhteistoiminnasta (1051/78) säädetään näiden viranomaisten mahdollisuudesta tehdä toisen viranomaisen lukuun tämän tehtäviä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kulkuneuvo voitaisiin pysäyttää kaikkien tullilaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamiseksi. Näitä ovat varsinaiset tullitoimenpiteet sekä erilaiset liikenteen valvontaan kuuluvat tehtävät, kuten moottoriajoneuvoverosta annetun lain (722/66), polttoainemaksusta annetun lain (337/93), ylikuormamaksulain (51/82) ja nopeusvalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annetun lain (733/85) mukaiset valvontatehtävät. Tieliikennelain (267/81) ja veneliikennelain (151/69) mukaan tulliviranomaiset ovat muiden näissä säädöksissä määrättyjen viranomaisten ohella valvontaa suorittavia viranomaisia.

Momentin 2 kohta vastaisi pääosiltaan nykyisen tullilain 5 §:n 1 momentin 6 kohtaa. Toimivaltuutta henkilön pysäyttämiseksi käytettäisiin ensisijaisesti rajoilla sijaitsevista tullitoimipaikoissa maahantulotarkastuksessa. Henkilöiden valinta tarkastukseen ja pysäyttäminen on suoritettava tullimiehen selvästi esittämällä pyynnöllä ja tarvittaessa tullimiehen on kyettävä pysäyttämistilanteessa todistamaan virka-asemansa, jollei se muuten käy ilmi.

Tulliselvityksen tai tullitarkastuksen jälkeen saattaa tulla ilmi seikkoja, joita ei aikaisemmin ole voitu todeta ja jotka edellyttävät henkilön pysäyttämistä ja tarkastamista. Kuten nykyisinkin tämä olisi mahdollista koko Suomen tullialueella. Tällöin pysäyttäminen ja tarkastaminen edellyttäisivät kuitenkin erityisiä syitä, joten niitä ei voitaisi suorittaa pistokokeen luonteisesti.

Tässä lainkohdassa tarkoitettua tullivalvonnan yhteydessä suoritettavan henkilöön kohdistuvan etsinnän edellytyksistä ja menettelystä säädettäisiin jäljempänä 15 §:ssä.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin tavarann pidättämisestä ja haltuunottamisesta, joista kodeksi sisältää ainoastaan yleisluonteisia säännöksiä. Koodeksiin 37 artiklan mukaan yhteisön tullialueelle tuotavien tavaroiden on oltava tuontihetkestä alkaen tullivalvonnassa ja

40 artiklan mukaan yhteisön tullialueelle tuoduista tavaroista on tehtävä tulliviranomaisille ilmoitus. Lisäksi koodexin 82 artiklan mukaan vapaaseen liikkeeseen alennetuin tullein tai tulleitta tiettyyn käyttötarkoitukseen luovutettu tavara on pidettävä tullivalvonnassa. Maahan tuotuun ja tulliviranomaiselle ilmoittamatta jätettyyn tavaraan olisi panttioikeus verojen kannon turvaamiseksi.

Nykyisen tullilain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan tulliviranomaisella on oikeus pidättää ja ottaa haltuunsa tavara, jota ei ole ilmoitettu tullattavaksi. Saman lain 56 §:n mukaan saadaan takavarikoida tavara, jota otaksuttavasti ei ole asianmukaisesti tulliselvitetty. Takavarikkosäännöksen tarkoituksena on saada tavara tullilaitoksen haltuun kunnes tuontiverot on maksettu tai on todettu, että takavarikolle ei ole perusteita. Takavarikko on huomattava viimeistään neljän kuukauden kuluttua, ellei asian johdosta ole nostettu rikossyytettä. Ehdotetun 3 kohdan mukaan tavara saataisiin ottaa tullin haltuun, jos sitä ei ole tulliselvitetty lainkaan tai jos tulliselvitystä varten on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, minkä vuoksi tulli on määrätty liian pieneksi. Tämä tekisi nykyisen lain 56 §:ää vastaavan säännöksen tarpeettomaksi. Tavara luovutettaisiin tullin maksua vastaan. Sille, jolta tavara otetaan, annetaan todistus, josta on käytävä ilmi haltuunoton perusteet. Tulliviranomaisen on merkittävä haltuunotetut tavarat kirjanpitoonsa. Oikeusturvan takaavista toimenpiteistä, kuten haltuunottotodistuksesta, säädettäisiin tulliasetuksessa kuten nykyisinkin.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin nykyisen tullilain 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa vastaavasti tulliviranomaisten oikeudesta suorittaa tiettyihin paikkoihin tarkastus. Koodexissa on säännöksiä, jotka koskevat tietyillä erityisalueilla tehtäviä tarkastuksia ja tulli-ilmoitusten jälkitarkastukseen liittyviä toimenpiteitä. Tämän lisäksi ehdotetaan, että tavarat tarkastamiseksi olisi oikeus päästä sellaisiin kotirauhan piiriin kuuluviin paikkoihin, joissa tavaraa yleensä säilytetään. Yksinomaan asuntona tai asuintiloina käytettävään osaan ei kuitenkaan olisi pääsyä. Tiloihin, joita käytettäisiin selvästi myös liikepaikkana tai liiketoimintaan olisi kuitenkin oikeus päästä.

Momentin 5 kohdan säännös oikeudesta tarkastaa tavaraa ja kirjanpitoa vastaisi myös osittain voimassa olevan tullilain 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa. Säännöksessä ehdotetaan

tarkennettavaksi kuitenkin postilähetysten saapuvan tavaratarkastusoikeutta. Postilähetysten kirjesalaisuutta ei saisi tarkastuksella loukata. Vastaavanlainen säännös on lentoliikenteen turvatarkastuksista annetun lain (305/94) 3 §:ssä postilähetysten turvatarkastuksesta. Se on toteutettava siten, että kirjesalaisuus ei vaarannu. Tullilainsäädännöllisesti kirjekin on tavara, joka on voitava tarkastaa tarvittaessa. Kirjettä tunnustelemalla tai muutoin voidaan havaita, että se sisältää tulliselvitettävää tavaraa. Postitoimintalakia koskevan hallituksen esityksen (HE 49/93) mukaan kirjesalaisuudesta poikkeamiseksi ei katsottaisi esimerkiksi huumeiden etsimistä postilähetyksestä eläimien avulla, postilähetysten läpivalaisua eikä vastaavaa menettelyä.

Postilähetys voidaan ennen sen avaamista pitää tullilaitoksen hallussa ja sekä vastaanottaja että lähettäjä voidaan velvoittaa antamaan selvitys lähetysten tarkemmasta sisällöstä, jos se on tarkoituksenmukaista. Tulliviranomaisella tulisi myös olla tarvittaessa oikeus avata kirjelähetys tavaratarkastuksen selvittämiseksi ja tulliselvityksen suorittamiseksi. Tällöinkin kirjeen viestiä suojaa ehdoton kirjesalaisuus. Yhdistyneiden Kansakuntien huumausaineyhteisöoikeuden (Sops 44/94) 19 artiklan mukaan sopimuspuolten tulee ryhtyä toimiin estääkseen postilähetysten käyttäminen huumausainelaittomassa kaupassa.

Vuoden 1994 alusta myös rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu kätkemisrikos eli niin sanottu rahanpesurikos on määritelty tullirikokseksi. Rikoksen paljastamiseksi ehdotetaan säädettäväksi oikeus tarkastaa henkilön mukana olevat rahavarat. Säännöksen nojalla ei syntyisi kuitenkaan rahojen ilmoittamisvelvollisuutta.

Momentin 6 kohta vastaisi asiallisesti nykyisen tullilain 5 §:n 1 momentin 3 kohtaa. Säännös koskisi erityisesti tarkastus- ja tulliselvitystilanteita, mutta sen nojalla tulliviranomaisella olisi oikeus saada muunkin tullitoimenpiteen, esimerkiksi jälkiverotuksen, toimittamiseksi tarvittavat asiakirjat taikka tiedot. Matkustajan henkilöllisyyden toteamiseksi tullimiehellä olisi oikeus saada nähtäväksi henkilöllisyyttä osoittava asiakirja kuten henkilötodistus. Tietojen saannista massaluovutuksena säädettäisiin 28 §:ssä.

Momentin 7 kohta. Koodexi ja sen soveltamisasetus sisältävät tavaratarkastuksen, kuljettamista ja varastointia koskevia yleisiä sään-

nöksiä. Säännösten nojalla voidaan asettaa määräaikoja, ehtoja ja vaatia vakuuksia. Voimassa olevan tullilain 5 §:n 1 momentin 4 kohdan mukainen oikeus antaa yksityiskohtaisia määräyksiä ehdotetaan edelleen tarpeelliseen säilytettäväksi.

Momentin 8 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi tunnistamismerkien asettamisesta kulkuneuvon, tavaraan tai muuhun paikkaan. Koodexin 72 artiklan mukaiset tulliviranomaisten toimenpiteet tavaran tunnistamiseksi suoritetaisiin tämän lainkohdan mukaisesti.

Momentin 9 kohdassa säädettäisiin paikan, alueen ja kulkuneuvon eristämisestä. Tullilaitos on ympäristölle ja terveydelle vaarallisten aineiden maahantuontia ja maastavientiä valvova viranomaisen usean säädöksen nojalla. Nämä säädökset eivät kuitenkaan sisällä erityisiä, ehdotetun säännöksen mukaisia valtuuksia. Tullilaitos on muun muassa yksi vaarallisten aineiden kuljettamisesta aluksessa annetussa asetuksessa (357/80) tarkoitetuista valvontaviranomaisista. Vuoden 1995 alusta valvontavollisuus laajenee maantie-, rautatie- ja ilma-alusliikennettä koskevaksi. Kemikaaliasetuksen (675/93) mukaan tullilaitos valvoo myös kemikaalien ja räjähdeseetuksen (473/93) perusteella räjähteiden tuontia ja vientiä.

Säteilyasetuksen (1512/91) mukaisen säteilylaitteiden ja radioaktiivisten aineiden valvontavollisuuden perusteella tulliviranomaiset suorittavat tarvittaessa rajoilla tavaroiden ja kulkuneuvojen säteilymittauksia. Yleisen turvallisuuden ylläpitoon kuuluvat tarvittaessa myös mahdollisten tarttuvien kasvi- tai eläintautien ehkäiseminen tuonti- ja maastalähtövaiheessa yhdessä asiantuntijaviranomaisten kanssa. On tärkeää, että tulliviranomainen voi itse varmistaa yleisen turvallisuuden, kunnes erityisviranomaisen saadaan paikalle. Myös tulliviranomaisen työturvallisuuden sekä tarkastusrauhan vuoksi voi olla tarpeen eristää kulkuneuvo tai paikka.

Momentin 10 kohta, joka antaisi oikeuden estää tavaran maastavientiä, vastaisi voimassa olevan tullilain 5 §:n 1 momentin 7 kohtaa. Kansainväliset sopimukset ja kansallinen lainsäädäntö sisältävät vientikieltoja, joiden teho kas valvonta edellyttää tulliviranomaisille kuuluvan toimivaltuuden sisällyttämistä tullilakiin.

Pykälän 2 momentti vastaisi tullilain 7 §:ää. Se koskee oikeutta pysäyttää ja tarkastaa salakuljetuksesta epäilty suomalainen, kansallisuutta vailla oleva tai vääriä lippua käyttävä

alus myös tullialueen ulkopuolella. Tätä toimivaltaa edellyttää muun muassa Yhdistyneiden Kansakuntien huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa koskeva yleis-sopimus (SopS 44/94).

15 §. Tullitarkastuksen yhteydessä, pelkätään hallinnollisin toimivaltuuksin suoritettava henkilöön kohdistuvasta etsinnästä säädetään tullilain 5 §:n 3 momentissa vuoden 1994 alusta voimaan tulleella lain muutoksella (1163/93). Kansainväliset sopimusvelvoitteet edellyttävät etsinnän edellytyksistä ja menettelystä säädettäväksi laissa. Tämän vuoksi vastaava säännös sisällytettäisiin myös ehdotettuun lakiin. Edellytysten täytyessä etsintä voitaisiin suorittaa ilman raskasta esitutkintaprosessia, mutta kuitenkin pakkokeinolain menettelyä noudattaen.

16 §. Tullilaitoksen henkilöstön työturvallisuuden varmistamiseksi ehdotetaan säädettäväksi vastaava turvallisuustarkastusta koskeva säännös kuin hallituksen esityksessä poliisilaisi (HE 57/1994 vp). Turvallisuustarkastus voitaisiin tehdä esimerkiksi maahan saapuvaa matkustajaa tarkastettaessa, ennen 15 §:ssä tarkoitettua henkilöön kohdistuvan etsinnän aloittamista. Tullilaitos on myös esitutkintalain (449/87) tarkoittama esitutkintaviranomainen, joka suorittaa tullirikosasioiden tutkinnan. Tulliviranomaiset suorittavat kiinniottoja ja pidätyksiä sekä kuljettavat kiinniotettuja. Eriyisesti huumausaineiden salakuljettajilla on aikaisempaa useammin hallussaan aseita tai muita vaarallisia esineitä. Tulliviranomaisella tulisi siten olla vastaava oikeus suorittaa turvallisuustarkastus kuin poliisiviranomaisella.

Pykälän 2 momentin mukaan esineet tai aineet olisi palautettava asianomaiselle tarkastuksen jälkeen. Palauttamisen esteenä saattaa kuitenkin olla esimerkiksi salakuljetettua tavaraa koskeva maahantuontikielto. Palauttamisen voi kieltää muukin lainsäädäntö, jolloin tavara olisi pidettävä tullilaitoksen hallussa. Haltuunotossa noudatettaisiin samaa kirjallismenettelyä kuin tulliselvittämättömän tavaran haltuunotossa.

Kaikkien vaarallisten esineiden tai aineiden maahantuonti ja hallussapito ei edellytä lupaa. Tällä hetkellä esimerkiksi jalka- ja taljajousia, sukellusharppuunoita ja ilmanpaineella toimivia aseita voidaan tuoda maahan ja pitää hallussa ilman lupaa. Vaarallisia esineitä voivat olla myös omatekoiset iletulitusvälineet ja raketit sekä helposti syttyvät liimat ja ohenteet.

Tarkastettavalla voi olla asianmukainen lupa vaarallisen aineen tai esineen maahantuontiin tai hallussapitoon. Ehdotetun 3 momentin mukaan tällöinkään ei tavaroita tarvitsisi palauttaa heti tarkastuksen jälkeen, jos on olemassa perusteltu vaara, että tarkastettava aiheuttaa niillä välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Esine voidaan tehdä vaarattomaksi myös poistamalla siitä osa. Esine tai aine olisi palautettava 14 vuorokauden kuluessa, jollei muu viranomainen ole ryhtynyt toimenpiteisiin hallussapitoa koskevan luvan peruuttamiseksi.

17 §. Säännös vastaisi nykyisen tullilain 54 §:ää. Se antaa tullimiehelle vastaavan oikeuden käyttää virkatoimissaan voimakeinoja kuin poliisimiehellä on.

18 §. Pykälä vastaisi nykyisen tullilain 69 ja 70 §:ää. Koodeksin 14 artiklan mukaan henkilön, joka on suoraan tai välillisesti tavaroiden kauppaan asianosallisena, on pyynnöstä annettava tulliviranomaisille kaikki tarvittavat asiakirjat ja tiedot. Tätä täydentävä säännös jokaisen tietojenantovelvollisuudesta ehdotetaan otettavaksi uuteen tullilakiin.

Tullihallitus voisi 2 momentin nojalla asettaa uhkasakon, ellei 1 momentin tai koodeksin 14 artiklan mukaista tietojenantovelvollisuutta täytetä.

19 §. Tulliviranomaiset tarvitsevat virka-apua erityisviranomaisilta muun muassa kemikaalilaissa (744/89) ja säteilylaissa (592/91) säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi. Koska muiden viranomaisten velvollisuudesta antaa tulliviranomaisille virka-apua ei ole erikseen säädetty näissä erityissääöksissä, ehdotetaan tätä koskeva säännös otettavaksi tullilakiin. Tulliviranomaisen tulisi saada virka-apua myös niissä tilanteissa, joissa tullilaitosta ei ole erikseen määrätty valvovaksi viranomaiseksi, vaan se valvoo tietyn säädöksen noudattamista ulkomaankaupan yleisviranomaisena, kuten korkean teknologian ja ydinaseteknologian viennissä.

20 §. Pykälä vastaisi voimassa olevan tullilain 5 §:n 1 momentin 8 kohtaa. Tullilaitos on velvollinen hankkimaan tullihallinnollisia tehtäviä varten tarvittavat tilat ja suorittamaan niiden käytöstä vastaavat kustannukset. Tulliviranomaiset joutuvat kuitenkin suorittamaan valvontaa liikennepaikan pitäjän tiloissa, kuten varastoissa ja matkustajaterminalleissa. Tullilaitoksen toiminta liittyy näissä olosuhteissa erottamattomasti liikennepaikan toimintaan,

jossa yksityistaloudelliset edut ovat toiminnan ensisijainen tarkoitus. Tällöin on kohtuullista, että tulliviranomaiset saisivat edelleen valvontatilat käyttöönsä korvauksetta.

Tullilaitoksen henkilörekisterit

21 §. Tullilaitoksen tullirikosten ehkäisemistä ja tutkimista varten pitämistä henkilörekistereistä säädetään nykyään tullilain 5 §:n 2 momentin nojalla asetuksella. Asetuksella on säädetty tullirikosten tutkintaa ja ehkäisyä varten pidettävistä valvontatieto-, tullirikos- ja rangaistusvaatimusrekistereistä. Henkilörekistereiden perustamisesta ja pitämisestä ehdotetaan tietojen luonteen vuoksi säädettäväksi nykyistä laajemmin tullilaissa. Muilta osin sovellettaisiin henkilörekisterilakia. Tietojen luovuttamisesta henkilörekistereistä säädettäisiin 26 ja 27 §:ssä.

22 §. Säännös sisältäisi määräykset henkilörekisterin perustamisesta. Rekistereitä voitaisiin perustaa vain tullilaitokselle kuuluvan tehtävän suorittamista varten. Käyttöoikeus olisi vain tulliviranomaisilla. Tullivalvonnan ja tullirikos-tutkiminnan käyttöön tarkoitettujen rekistereiden tiedot olisivat salassa pidettäviä, ellei toisin säädetä. Tietoja saisi luovuttaa 26 §:n mukaisesti rikosten ehkäisyä ja tutkintaa varten poliisille ja rajavartiolaitosviranomaisille ja 27 §:n mukaisesti tullirikosten ehkäisemistä ja selvittämistä varten ulkomaille.

23 §. Pykälässä säädettäisiin valvontatietorekisteristä, josta säädetään nykyisin asetuksessa. Koska kyseiseen rekisteriin saisi tallentaa tietoja myös henkilöistä, joiden epäillään vasta tulevaisuudessa syyllistyvän tai myötävaikuttavan rikokseen, olisi asianmukaista säätää rekisteristä suoraan laissa. Rekisteröimisen edellytykset olisivat samat kuin laiksi poliisin henkilörekistereistä annetussa hallituksen esityksessä (HE 39/1994 vp) ehdotetussa epäiltyjen rekisterissä.

Muista valtakunnallisista ja pysyvistä tullivalvonnan ja tullirikostutkiminnan käyttöön tarkoitetuista henkilörekistereistä säädettäisiin edelleen 2 momentin mukaan asetuksella.

24 §. Henkilörekisterilain 15 §:n mukaan rekisterinpitäjän on huolehdittava siitä, että virheellinen, tarpeeton, puutteellinen tai epätätynäinen tieto poistetaan rekisteristä. Lainkohdassa ehdotetaan, että rekisteritietojen tarpeellisuus on tarkastettava vähintään kerran vuodessa, kuten nykyisen tulliasetuksen 25 a §:kin

velvoittaa. Virheelliseksi todettuja tietoja saisi kuitenkin säilyttää ja käyttää esimerkiksi todistelutarkoituksessa.

Tietojen salassapito ja luovuttaminen

25 §. Pykälä sisältäisi säännökset tietojen salassapidosta. Uusi valtion virkamieslaki (750/94) tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1994. Lain 17 §:n mukaan virkamies ei saa käyttää hyödykseen eikä luvatta muille ilmaista virkamiesasemassaan tietoon saamaansa seikkaa, joka on erikseen säädetty tai määrätty salassa pidettäväksi tai joka koskee toisen terveyden tilaa tai jota asian laadun vuoksi ei ilmeisesti saa ilmaista. Pykälässä ehdotettaisiin, nykyisen lain mukaisesti, että jokaisen on pidettävä salassa tulli toiminnan yhteydessä toisen liiketoiminnasta saamansa tiedot. Salassapitovelvollisuus koskisi siis muitakin kuin virkamiehiä, esimerkiksi huolintaliikkeiden työntekijöitä ja rahdinkuljettajia.

Julkaista saadaan 2 momentin mukaan kuitenkin kuluttajien suojelemiseksi suoritettun tutkimuksen tulos ja muukin tieto, jos julkaiseminen on yleisen edun kannalta tärkeää.

Nykyisessä tullilain salassapitosäännöksessä on lueteltu tapauksittain kenelle ja mihin tarkoitukseen liiketoimintaa koskevia tietoja saa luovuttaa. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi yleiseen muotoon kirjoitettu säännös siitä, että tietoja saisi antaa viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle, jos sillä on tarve saada tieto. Tieto saataisiin antaa, jos tiedon pyytjä osoittaa edellytysten täyttyvän eli tiedot olisivat tarpeellisia lähinnä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Luovutettuja tietoja saisi käyttää vain luovutuksen perusteena olevaan tarkoitukseen eikä niitä saisi luovuttaa edelleen.

26 §. Teknisestä tallenteesta, joka muodostaa henkilörekisterilaissa tarkoitetun henkilörekisterin, saadaan asiakirjain julkisuudesta annetun lain (83/51) 18 a §:n mukaan antaa tietoja massaluovutuksena ja arkaluonteisena otantana muun muassa silloin, kun luovuttaminen tapahtuu lain tai asetuksen mukaisesti. Tietojen luovuttaminen olisi sallittua tämän lainkohdan mukaisesti suoritettuna. Tiedon saajat saavat käyttää tietoja vain pykälässä mainittuun tarkoitukseen. Valvontatietorekisterin tietoja saisi luovuttaa vain rikosten ehkäisyä ja tutkintaa varten.

27 §. Kansainvälisen tulliyhteistyön merkitys

on viime vuosina kasvanut ja kasvaa edelleen Euroopan yhdentymiskehityksen myötä. Koska asiakirjajulkisuuslainsäädännössä ei säädetä erikseen tietojen luovuttamisesta ulkomaille, tarvittavat säännökset ehdotetaan otettaviksi tullilakiin.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin tietojen luovutuksesta kansainväliselle tullihallintojen yhteistyöjärjestölle Tulliyhteistyöneuvostolle (CCC — Customs Co-operation Council), joka kerää jäsenmailta tietoja tullirikollisuudesta. Tietoja saisi luovuttaa vain tullirikoksista, joista saattaa seurata vankeutta.

Suomen solmimissa tulliyhteistyösopimuksissa on määräyksiä tietojen luovuttamisesta toiselle osapuolelle. Lisäksi laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa (4/94) mahdollistaa kansainvälisen oikeusavun. Momentin 2 kohdan mukaan tietoja saisi luovuttaa myös sellaisen maan tulliviranomaiselle, jonka kanssa Suomi ei ole solminut tietojen vaihtoon velvoittavaa sopimusta. Suomen kannalta voi olla tärkeää saada näissäk in tapauksissa luovuttaa tietoja, jos laittoman toiminnan seuraukset saattaisivat kohdistua Suomeen tai Suomen kansalainen on mukana rikollisessa toiminnassa.

EU:n tullivalvonnan tietojärjestelmää (CIS) käytetään nykyisin sanomanvälitykseen. Lähi tulevaisuudessa se on tarkoitus laajentaa keskitetyksi tietojärjestelmäksi, johon jäsenmaat tallentavat tietoja ja käyttävät hyväkseen järjestelmän tiedostoja. Järjestelmän tarkoituksena on varmistaa tulli- ja maatalouslainsäädännön oikea soveltaminen sekä edistää tullirikosten ehkäisemistä, tutkintaa ja syytteen esittämistä. Tietoja tähän järjestelmään saisi luovuttaa 3 kohdan mukaisesti.

Momentin 4 kohdassa ehdotetaan, että tietoja saisi antaa tulliviranomaisen lisäksi myös muulle viranomaiselle, joka tarvitsee tietoja rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi. Kyseessä olisi yleensä poliisiviranomainen, mutta pyynnön esittäneen valtion sisäisestä lainsäädännöstä riippuen se voisi olla muukin toimivaltainen viranomainen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietojen antamisesta massaluovutuksena. Henkilörekisterilain 22 §:n 1 momentin mukaan henkilötietoja saa luovuttaa massaluovutuksena tai arkaluonteisena otantana ilman tietosuojalautakunnan lupaa vain sellaiseen maahan, jonka lainsäädäntö vastaa Suomen henkilörekisterilain säännöksiä. Tietojen luovuttaminen tapahtuisi

tullihallituksen välityksellä, kuten kansainväliin sopimuksiin perustuva tietojenvaihtokin.

Tietojen saanti eräistä rekistereistä

28 §. Tulliviranomaisilla on oikeus saada teknisen käyttöyhteyden välityksellä henkilö- ja muita tietoja tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain (819/89) ja rikosrekisterilain (770/93) perusteella sekä lisäksi tietosuojalautakunnan poikkeusluvalla väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmästä.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, mistä rekistereistä tulliviranomaisella olisi oikeus saada tietoja myös massaluvutuksena. Rekisterinpitäjän kanssa sovittaisiin, miten tiedot käytännössä luovutettaisiin. Tietoja voisi luovuttaa esimerkiksi automaattista tietojenkäsittelyjärjestelmää käyttäen, jolloin tulliviranomainen voisi selata rekisteriä omalta pääteeltään.

Nykyisen tullilain 5 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesta oikeudesta saada matkustajaa ja kulkuneuvon henkilökuntaa koskevia tietoja ehdotetaan säädettäväksi 1 momentin 1 kohdassa. Samassa kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että ajoneuvorekistereistä ja verohallinnon rekistereistä saisi tietoja myös verotusta ja perintää varten. Oikeus saada tietoja perintää varten mahdollistaisi nopeat turvaamistoimenpiteet. Verotuslain (1265/88) 132 §:n 2 momentin mukaan veroilmoitukset ja muut veroviranomaiselle kertyneet asiakirjat on annettava verotusta ja veron perimistä varten. Ehdotettu säännös mahdollistaisi tietojen saannin massaluvutuksena.

Tullilaitos voidaan passintarkastajista annetun asetuksen (182/89) 1 §:n 2 momentin mukaan määrätä passintarkastusviranomaiseksi. Sisäasianministeriö on määrännyt tullilaitoksen suorittamaan passintarkastuksen sekä pohjoisella ja läntisellä maarajalla että koko maassa pienlentokoneiden ja kalastus- ja rahtialusten osalta. Tässä tehtävässä tullilaitos tekee muun muassa käännäys- ja viisumipäätöksiä, ottaa vastaan turvapaikkahakemuksia ja suorittaa Lapin tullipiirin alueella ulkomaalaislain (378/91) 53 a §:n mukaisen henkilötuntemerkien ottamisen. Passintarkastustehtävän hoitamiseksi tullilaitos tarvitsee tietoja ehdotetun säännöksen 2 kohdassa mainittujen viranomaisten rekistereistä.

Tullivalvonnassa ja tullirikostutkinnassa tulliviranomaisten yhteistyö poliisin kanssa perus-

tuu asetukseen poliisin-,ulli- ja rajavartiolaitosviranomaisten yhteistoiminnasta. Vireillä olevassa yhteistoiminta-asetuksen uudistamisessa samoin kuin hallituksen esityksessä laiksi poliisin henkilörekistereistä ehdotetaan säädettäväksi oikeus henkilötietojen luovuttamiseen teknisen käyttöyhteyden välityksellä tulliviranomaisille ulkomaanliikenteen valvontaa, tullirikosten estämistä ja selvittämistä sekä passintarkastustehtävää varten. Laki poliisin henkilörekistereistä on ehdotettu tulemaan voimaan vasta samaan aikaan kuin ehdotettu poliisilaki, joka puolestaan on ehdotettu tulemaan voimaan noin vuoden kuluttua vahvistamisesta. Tämän vuoksi tietojensaannista poliisin valtakunnallisista rekistereistä ehdotetaan säädettäväksi momentin 3 kohdassa.

Tullilain muutoksella (1163/93) säädettiin rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu rahanpesurikos tullirikokseksi. Momentin 4 kohdassa säädettäisiin tulliviranomaisen oikeudesta saada näiden rikosten ehkäisyä ja tutkintaa varten Suomen Pankin rahoitustarkastuksen tietojärjestelmiin tallennetuista tiedoista kuten epäilyttävistä rahansiirroista.

Tullilaitoksella on tietosuojalautakunnan poikkeusluvalla oikeus saada teknisen käyttöyhteyden välityksellä henkilötietoja väestötietohallinnon rekistereistä ulkomaanliikenteen tullivalvontaa, tullirikosten tutkintaa sekä passintarkastusta varten. Tästä oikeudesta ehdotetaan säädettäväksi momentin 5 kohdassa. Tietoja saisi ehdotuksen mukaan käyttää myös perintään.

Momentin 6 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi oikeudesta saada tietoja muun muassa syyteharkinnassa olleista ja vireillä olevista rikosasioista, tuomituista sakkorangaistuksista sekä vankeusrangaistusta suorittavista ja suoritaneista henkilöistä. Tiedot ovat tarpeellisia tullivalvonnassa ja esitutkinnassa tarkastettaessa epäiltyjen taustatietoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeudesta saada tietoja niin sanotusta salaisesta puhelinnumerosta. Tulliviranomainen saa usein tullivalvonnan ja esitutkinnan yhteydessä epäiltyjen muistiinpanoista tietoonsa puhelinnumeroita, joiden haltija olisi tärkeää tietää. Toisaalta voi olla tarpeen saada tieto tietyn henkilön tai osoitteen puhelinliittymän numerosta. Tiedot voivat olla tärkeitä tullirikoksen selvittämisessä. Samanlaista oikeutta on ehdotettu hallituksen esityksessä poliisilain.

Tullin maksaminen

29 §. Voimassa olevan tullilain 42 §:n mukaan tullilasku on maksettava 15 päivän kuluessa sen päiväyksestä. Koodeksin 222 artiklan 1 a kohdan toisen alakohdan mukaan tullien maksamisen määräaika ei saa olla pitempi kuin 10 päivää siitä ajankohdasta, jolloin kannettavien tullien määrä on annettu tiedoksi velalliselle. Tämän mukaisesti ehdotetaan säädettäväksi, että tulli olisi maksettava tullilaitoksen postisiirtotulotilille 10 päivän kuluessa tullilaskun päiväyksestä, jollei määräaikaa ole pidentetty tai maksunlykkäystä tai muuta maksujärjestelyä ole myönnetty. Määräajan pidentyksestä säädetään koodeksin 222 artiklan 1 a kohdan kolmannessa ja neljännessä alakohdassa ja maksujärjestelyistä 222 artiklan 2 kohdassa sekä 224—229 artiklassa. Käteisasiakas voisi kuten nykyisinkin maksaa tullilaskun myös tullitoimipaikkaan.

30 §. Pykälä vastaa viivästyskoron ja jäämämaksun osalta nykyisen tullilain 43 §:n säännöstä. Lisäksi pykälässä viitattaisiin nykyisiin sovellettaviin verojen ja maksujen perimiseen ulosottotoimin sekä perimisen turvaamista koskeviin lakeihin samoin kuin veronkantolakiin, johon on lisätty 4 c § (1321/94) saatujen varojen käyttöjärjestyksestä. Pykälän viittaukset olisivat välttämättömiä, koska näissä laeissa mainitaan vain valtion vero ja koska tullia ei jäsenyystilanteessa enää tilitetä Suomen valtiolle vaan yhteisölle. Koska kansalliset säännökset voivat olla ristiriidassa koodeksin kanssa, pykälässä mainittuja lakeja sovellettaisiin vain, jollei yhteisön lainsäädännössä toisin säädetä. Ristiriitatilanne liittyy lähinnä koodeksin 232 artiklan viivästyskorkomääräyksiin. Perustealitussäännöstä ei sovellettaisi tulliin, joten tätä vastaava nykyisin muutoksenhakusäännösten yhteydessä oleva tullilain 48 §:n 5 momentti siirrettäisiin tähän pykälään.

Tullinkorotus ja virhemaksu

31 §. Pykälä vastaisi voimassa olevan tullilain 36 §:n tullinkorotussäännöksiä koodeksin käsitteistä johtuvin täydennyksin.

32 §. Pykälän 1 momentissa on yhdistetty pääosiltaan nykyiset tullilain 37 §:n (1163/93) ja 38 §:n (288/83) virhemaksusäännökset. Virhemaksu, enintään 15 000 markkaa, voitaisiin määrätä, jos viivästys tai muu virheellisyys

koskee tullimenettelyä, jossa ei määrätä tullia tai jossa tullin määrä on vähäinen, eikä tullinkorotusta ole määrätty. Virhemaksu voitaisiin määrätä myös tullinpalautusta tai tullietuuden saamista koskevassa asiassa, jos on annettu vaillinaisen tai virheellinen tieto tai asiakirja. Koska yhteisön lainsäädännön mukaan ei ole mahdollista myöntää tullinpalautusta tai tullietuutta säädetyn määräajan jälkeen tehdystä hakemuksesta, virhemaksusta ei voida enää nykyiseen tapaan säätää.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta kantaa virhemaksua yhteisön sisäkaupan tilastointia koskevan ilmoituksen viivästyksestä ja virheellisyydestä. Oikeus kantaa virhemaksua virheellisyyden koskiessa muuta koodeksissa tarkoitettua tulliselvitysmuotoa kuin tullimenettelyyn asettamista vastaa, koodeksin käsitteistä johtuvia muutoksia lukuun ottamatta, nykyisen tullilain 37 §:n 2 momenttia.

33 §. Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan tullilain 37 a §:ää eli jälkikäteen määrättävää tullinkorotusta ja virhemaksua. Tullinkorotus tai virhemaksu voitaisiin määrätä myös tullivelan tiedoksiannon jälkeen koodeksin 221 artiklan 3 kohdassa säädettyssä määräajassa.

Tavarán hävittäminen ja luovutus valtiolle

34 §. Koodeksin 182 artiklan mukaan muu kuin yhteisötavara voidaan hävittää tai kansallisen lainsäädännön salliessa luovuttaa valtiolle. Kyseessä on tulliselvitysmuoto, jossa tullia ei määrätä. Ehdotettu pykälä vastaa tulliverolain 16 §:n 10 kohtaa, jonka mukaan asianmukaisesti tulliselvitettäväksi ilmoitetut tavarat, jotka on ennen niiden luovuttamista tullivalvonnasta hävitetty tai luovutettu valtiolle, ovat tullittomia. Tavarán hävittämisen ja valtiolle luovuttamisen edellytykseksi säädettäisiin, että se on ilmoitettu asianmukaisesti tulliviranomaiselle ja että koodeksin määräysten mukaisesti toimenpiteisiin tavarán tulliselvitysmuodon osoittamiseksi on ryhdytty.

Tuontitullit voidaan palauttaa tai peruuttaa jo vapaaseen liikkeeseen lasketusta tavarasta koodeksin 238 artiklassa säädettyillä edellytyksillä, jotka vastaavat osittain nykyisen tulliverolain 23 §:n erityispalautuksen myöntämistä koskevia säännöksiä. Tavara voidaan tällöin

asianosaisen pyynnöstä viennin sijasta hävittää. Lisäksi tavarán luovutus valtiolle olisi viennin sijasta mahdollista.

Tullihuutokauppa

35 §. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan tullilain 63 §:n 1 momentin säännöksiä. Maahan tuotua tavaraa jää jatkuvasti tulliselvittämättömänä terminaaleihin ja muihin varastoihin. Näissä ja eräissä muissakin tapauksissa, joissa tavara on joutunut tullilaitoksen hallintaan tai valtion omistukseen, tullihuutokauppa on yksinkertainen tapa korvata säännönmukainen tulliselvitys. Pykälän 1 momentin 1—4 kohdassa lueteltaisiin edellytykset, joiden täyttyessä maahan tuotu tavara voidaan myydä tullihuutokaupalla. Koodeksin 75 artiklassa, johon 4 kohdassa viitataan, säädetään tavaroista, joita ei voida luovuttaa, koska niitä ei artiklassa tarkoitetuista syistä ole voitu tarkastaa, tarvittavia asiakirjoja ei ole toimitettu tulliviranomaisille tai koska tuonti- tai vientitulleja ei ole maksettu määräajassa tai tavaroihin kohdistuu kieltoja tai rajoituksia.

Pykälän 2 momentti vastaa nykyisen tullilain 63 §:n 2 momenttia, joka koskee tavarán luovuttamista esimerkiksi valtion laitokselle tai tavarán hävittämistä silloin, kun sitä ei voida myydä tai sen myynti olisi epätarkoituksenmukaista.

36 §. Nykyisen tullilain 64 §:n 1 momentin mukaan suoritetaan tullihuutokaupassa kertyvillä varoilla huutokauppakustannusten jälkeen rahtikulut ennen tullin jako-osuutta. Pykälän 1 momentissa etuoikeusjärjestystä muutettaisiin siten, että rahtikulut kuuluisivat viimeisellä etuoikeussijalla oleviin muihin kustannuksiin, koska yksityisoikeudellisen saatavan erityisasema tullilaissa ei ole perusteltavissa. Tullin kanssa kolmannella etusijalla oleva valtion saama huutokauppaprovisio ei enää nykytilanteessa ole myöskään perusteltavissa. Kaikki tullihuutokaupasta aiheutuvat valtion kulut sisältyvät huutokauppakustannuksiin, jotka ovat ensimmäisellä etuoikeussijalla. Julkisoikeudellisia suoritteita koskevien säännösten mukaan maksun tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää, eikä valtio saa periä ylimääräistä rahallista etua. Soveltamisasetuksen 867 a artiklan säännösten mukaisesti tullihuutokaupassa kertyvillä varoilla suoritettaisiin tulli nykyi-

sestä poiketen myös silloin, kun tavara on luovutettu valtiolle tai tuomittu menetetyksi.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan tullilain 64 §:n 2 momentin säännöstä, ja se koskee tullihuutokaupassa syntyneen ylijäämän tilitystä.

Pykälän 3 momentissa, joka vastaisi pääosin nykyisen tullilain 64 §:n 3 momenttia, säädettäisiin vajauksen perimisestä tavaránhaltijalta tapauksessa, jossa tavarasta huutokaupassa saatu hinta ei riitä tullin maksuun.

Muutoksenhaku

37 §. Koodeksin 243 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan henkilöllä on oikeus hakea muutosta itseään välittömästi ja henkilökohtaisesti koskevaan tullilainsäädännön soveltamiseen liittyvään tulliviranomaisen päätökseen. Artiklan 2 kohdan mukaan muutosta voi hakea jäsenvaltion säännösten mukaisesti ensimmäisessä vaiheessa jäsenvaltion tähän tarkoitukseen nimeämiltä tulliviranomaisilta sekä toisessa vaiheessa riippumattomalta toimielimeltä, joka voi olla tuomioistuin tai vastaava erikoiselin. Jos valituksessa vaaditaan tullin palauttamista tai peruuttamista samoilla perusteilla kuin koodeksin 236 artiklassa säädetään, piiritullikamari tutkisi valitusasian ensi asteena samalla tavoin kuin voimassa olevan tullilain 47 §:n (1165/87) 1 momentin nojalla. Muutoksenhaun kaksivaiheisuus toteutuisi myös valitettaessa tullilaboratorion päätöksestä ja niistä piiritullikamarin päätöksistä, jotka koskevat muuta kuin tullin määrää, esimerkiksi valitettaessa päätöksestä, jossa kielletään tavarán luovutus vapaaseen liikkeeseen Rooman sopimuksen 36 artiklaan perustuvan kansallisen kiellon tai rajoituksen vuoksi.

Edellä todettu koodeksin 236 artiklan mukainen tullin palauttamis- ja peruuttamismenettely vastaa nykyistä tullilain 47 §:ssä säädettyä tullinoikaisumenettelyä tavaránhaltijan hyväksi.

Pykälä vastaisi pääosin tullilain 48 §:ää, sellaisena kuin se on 1.12.1994 voimaan tulevassa laissa (701/94). Valitusaika tullin määräämistä koskevassa asiassa kuitenkin lyhenisi koodeksin 236 artiklan 2 kohdassa säädetyn määräajan mukaiseksi. Valitusaika olisi siten kolme vuotta tullivelan tiedoksiannosta eikä kuten nykyisin kolme vuotta tullin määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

38 §. Pykälä vastaisi valituksen johdosta pii-

ritullikamarissa tapahtuvan asian tutkimisen osalta tullilain 47 §:n (1165/87) 1 momenttia ja valituksen raukeamisen sekä asian seuraavaan valituselimeen siirtämisen osalta tullilain 48 a §:ää (701/94).

39 §. Pykälän 1 momentti vastaisi tullilain 49 §:n 2 momenttia (701/94), joka koskee liikaa maksetun tullin suorittamista takaisin muutoksenhausta huolimatta. Palautettavalle tullille suoritettavaa korkoa koskeva 2 momentti vastaa tullilain 49 §:n 3 momenttia (1165/87).

Pykälän 3 momentti oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta vastaa tullilain 49 §:n 4 momenttia (701/94). Sen 1 momenttia vastaavaa säännöstä ei enää tarvittaisi, koska koodeksin 244 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan muutoksenhaku ei estä valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanoa.

40 §. Pykälä vastaisi tullilain 50 §:ää (701/94). Se koskee valittamista läänioikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen sekä siihen liittyvän valitusluvan edellytyksiä.

41 §. Asiassa, joka ei varsinaisesti koske tullin määrää, valitettaisiin 37 §:n mukaan tullihallitukseen. Tässä pykälässä säädettäisiin valittamisesta tullihallituksen päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, kuten nykyisen tullilain 50 a §:ssä.

Tullirikokset ja niiden selvittäminen

42 §. Pykälä sisältää rangaistussäännökset, jotka ovat sisällöltään samat kuin nykyisen tullilain 51 ja 52 §:ssä. Niin sanotun sinetintorikoksen rangaistusasteikko olisi sama kuin rikoslain 16 luvun 17 §:n vastaavassa yleissäännöksessä, johon nykyisessä laissa viitataan. Säännös olisi mainittua rikoslain säännöstä kattavampi, koska rangaistavaa olisi myös muun kuin viranomaisen asettaman sinetin murtaminen, jos tulliviranomainen on hyväksynyt sinetin tähän käyttöön. Sinetti voisi olla myös ulkomaan tulliviranomaisen panema tai hyväksymä. Tullin kavaltamisesta rangaistaisiin 2 momentin mukaan edelleen veropetoksesta rikoslain mukaisesti. Pelkkien menettelysäännösten, myös yhteisösäännösten, rikkomisesta rangaistaisiin 3 momentin mukaan tullirikkomuksena sakolla. Tullilainsäädännöllä tarkoitetaan koodeksin 1 artiklan mukaan koodeksin sekä sen täytäntöönpanemiseksi yhteisön tasolla tai kansallisella tasolla annettuja säännöksiä.

43 §. Tämä esitutkintaa koskeva lainkohta vastaisi nykyisen lain 53 §:ää. Lisäksi tullirikosten esitutkinnassa noudatettaisiin yleisiä esitutkintaa koskevia säännöksiä. Tullimiehellä olisi tullilaitoksen suorittamassa esitutkinnassa samat oikeudet kuin poliisimiehellä poliisin suorittamassa esitutkinnassa.

44 §. Tullirikoksiin syyllistyvät usein henkilöt, joilla ei ole kotipaikka Suomessa. Tämän vuoksi tullilaissa on säädetty, että pidätetyn vapaaksi päästämisen ehdoksi voidaan vaatia vakuus. Esitutkintalainsäädäntöä uudistettaessa tarpeelliseksi harkittu säännös ehdotetaan pidettäväksi edelleen voimassa nykyisen tullilain 55 §:n mukaisessa muodossa.

45 §. Tullimies voisi olla ryhtymättä toimenpiteisiin vähäpätöisten rikosten syytteeseen saattamiseksi. Säännös vastaisi tullilain 57 §:ää. Lisäksi ehdotetaan mahdollisuutta antaa huomautus toimenpiteistä luovuttaessa. Huomautus kirjattaisiin, jotta rikkeen mahdollinen uusiminen voitaisiin todeta.

46 §. Säännös vastaisi nykyisen lain 58 §:n 1 momenttia (695/93), jonka mukaan tullimies voisi poliisin tavoin antaa rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/93) mukaisesti rangaistusvaatimuksia.

47 §. Lainkohta sisältäisi säännökset haastamisesta. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat nykyisen tullilain 58 §:n 2 momenttia ja 60 §:ää, ja 4 momentti, ehdotetusta 3 momentista johtuvien muutoksien, tulliasetuksen 25 §:n 3 momenttia. Pykälän 2 momentin säännös olisi poikkeus oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 20 §:n 2 momentin määräyksestä, jonka mukaan asiamiehelle voidaan antaa haaste rikosasiassa tiedoksi vain lievästi rangaistavista rikoksista.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan tulliviranomainen voisi haastamiseen oikeutetun viranomaisen pyynnöstä suorittaa haastamisen myös muussa kuin tullirikosasiassa. Mahdollisuus antaa tällaista virka-apua olisi tärkeää silloin, kun henkilö on poistumassa maasta.

Suomi on solminut niin sanotut rajatulliyhteistyösopimukset Ruotsin (Sops 2/63) ja Norjan (Sops 37/69) kanssa. Sopimusvaltioiden tulliviranomaiset voivat suorittaa tullitoimia niin sanotulla valvontavyöhykkeellä toisen valtion lukuun. Sopimusten avulla on voitu järkeistää viranomaisten työskentelyä. Esimerkiksi Norjasta Suomeen saapuvan liikenteen tullivalvonta voidaan suorittaa siten, että sen suo-

rittavat vain Norjan tulliviranomaiset Norjan puolella. Tarkastusten yhteydessä he voivat paljastaa Suomen lain rikkomuksia. Tämän vuoksi ehdotetaan 5 momentissa säädettäväksi, että sopimuksissa tarkoitettu tulliviranomainen voisi valvontavyöhykkeellä antaa haasteen ja rangaistusvaatimuksen tullirikosasiassa tiedoksi. Myös Suomen tulliviranomaisen olisi mahdollista suorittaa tiedoksianto valvontavyöhykkeellä toisen sopimusvaltion puolella.

Rikoslain 1 luvun 6 §:n mukaan ulkomailla tehdystä rikoksesta voidaan syyte nostaa vain, jos oikeuskansleri on antanut syytemääräyksen. Kuitenkaan syytemääräystä ei tarvita, jos rikoksen on tehnyt Suomen kansalainen ja se kohdistuu Suomeen. Käytännössä rangaistusmääräys-menettely voisi kohdistua vain Suomen kansalaisiin, jos rikos paljastetaan Ruotsin tai Norjan puolella.

Takavarikoitu tavara

48 §. Säännös vastaisi nykyisen tullilain 59 §:ää. Tullirikosasioissa toistuvat tilanteet, joissa takavarikoidun tavarän omistaja tai haltija on tuntematon. Tällöin hänet haastetaan julkisella haasteella saapumaan tuomioistuimeen uhalla, että vaatimus tavarän menettamisestä voidaan ratkaista poissaolosta huolimatta.

49 §. Takavarikoitua tavaraa ei ole tarkoituksenmukaista säilyttää, jos oikeudenkäyntiprosessi kestää kauan. Nykyisen tullilain 61 §:n mukaisesti ehdotetaan säädettäväksi, että tavara saadaan tietyn edellytyksin luovuttaa, myydä tai ottaa käyttöön jo ennen menetetyksi tuomitsemista.

50 §. Ehdotettu pykälä siitä, että tulliviranomainen panee täytäntöön menetetyksi tuomitua tavaraa koskevan päätöksen, olisi sama kuin nykyisen tullilain 62 §. Jos tavara on määrätty palautettavaksi, se on 2 momentin mukaan tulliselvitettävä asianmukaisesti kuten nykyäänkin.

Erinäiset säännökset

51 §. Pykälä vastaisi voimassa olevan tullilain 33 §:n 1 momentin arviotullausta koskevaa säännöstä, jollaista ei ole yhteisön tullilainsäädännössä. Koska arvioon perustuva tullin määrittäminen saattaa eräissä tilanteissa olla välttä-

mätöntä yhteisösäännöksiä sovellettaessa, säännöksen säilyttäminen kansallisessa tullilaisessa on eräin käsitteellisin täsmennyksin tarpeen.

52 §. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan tullilain 33 §:n 2 momenttia, ja se koskee lain säännösten kiertämistä. Koska yhteisön tullilainsäädännössä ei ole vastaavaa säännöstä, tulliedun saaminen lakia kiertämällä tulisi estää kansallisin säännöksin.

Nykyisen tullilain 44 §:n mukaan asiamies on yhteisvastuussa tavaranhaltijan kanssa tullin maksamisesta. Suorassa edustuksessa, joka on määritelty koodeksin 5 artiklassa, edustaja ei ole vastuussa tullivelasta. Koodeksin 201 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan nojalla on kuitenkin mahdollista ulottaa velkavastuu kansallisin säännöksin myös henkilöön, joka on pykälän 2 momentissa tarkoitettulla tavalla antanut virheellisiä tietoja tull ilmoitusta varten. Tämän vuoksi ehdotetaan, että edustaja olisi aina vastuussa tullivelasta toimittuaan vilpillisesti tai huolimattomasti.

53 §. Pykälän sisältö vastaisi nykyisen tullilain 41 §:ää pienimmästä kannettavasta tullin määrästä. Käytettäessä ilmaisua tileihin kirjaaminen säännöksen sisältö vastaisi koodeksin käsitteistöä. Soveltamisasetuksen 868 artiklan mukaan jäsenvaltiolla on oikeus olla kirjaamatta tileihin tulleja, joiden määrä on alle 10 ecua (noin 60 markkaa). Pienimmästä tullin määrästä säädettäisiin edelleen asetuksella.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

54 §. Ehdotetun tullilain voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

Säännöksen 2 momentissa kumottaisiin sellainen tullilainsäädäntö, jonka yhteisön tullilainsäädäntö ja ehdotettava uusi tullilaki korvaisivat. Koodeksin alueeseen liittyvä tuonti- ja muita maatalousmaksuja koskeva lainsäädäntö, joka kuuluu maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaan, kumotaan kuitenkin erikseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sovellettavaksi kumottavaa lainsäädäntöä eräisiin siirtymävaiheissa tullattaviin tavaroihin. Nykyisin tullin perusteet määräytyvät tulliverolain 3 §:n nojalla pääsääntöisesti tavarän tullivalvonnasta luovutuspäivän tai tullauspäivän mukaan. On tarkoituksenmukaista, että tavara, jonka tullaus on aloitettu tai olisi pitänyt aloittaa nykyisen tullilainsäädännön mukaisesti, tullaan loppuun saakka samojen säännösten mukaisesti. Kumottavaa lainsäädäntöä määräai-

koineen sovellettaisiin siten muun muassa tavarantulliselvitykseen, tulliverotukseen ja muutoksenhakuun vielä uuden lainsäädännön aikana, jos tavara on luovutettu tullivalvonnasta vanhan lainsäädännön voimassa ollessa. Menettely estäisi keinottelumahdollisuudet. Muutoin, jos tavarantulli olisi alempi uuden lain mukaan, joissakin tapauksissa saattaisi olla edullista lykätä tullattavaksi ilmoittamista tullinkorotus- tai virhemaksuseuraamuksista huolimatta.

Suomen Euroopan unioniin liittymistä koskevan sopimuksen liitteessä VI on siirtymäaikaa koskevia määräyksiä muun muassa tavarantulliselvityksistä ja -menettelyistä, jaksoitulusien, tullivarastolupien ja vapaa-alue- sekä vapaavarastolupien, sisäiseen ja ulkoiseen jalostukseen sekä tullivalvonnassa tapahtuvaan valmistukseen, väliaikaiseen maahantuontiin liittyvien lupien voimassaolosta sekä tullivelan syntyisestä ja tullin kantamisesta samoin kuin sen palauttamisesta ja peruuttamisesta. Viittaussäännös on tässä informatiivinen; liittymissopimuksen osana lailla vahvistettavan liitteen VI määräyksiä sovelletaan välittömästi jäsenyyden tultua voimaan.

Pykälän 5 momentin mukaan verottomien tavaroiden myymälöitä koskevat luvat olisivat voimassa tullivarastolupina, jolloin niihinkin sovellettaisiin liittymissopimuksen liitteen VI siirtymäsäännöksiä. Säännös on tarpeen sen vuoksi, että yhteisön tullilainsäädännössä ei ole erillisiä säännöksiä verottomien tavaroiden myymälöistä, vaan ne katsotaan tullivarastoiksi.

1.2. Laki tullilaitoksesta annetun lain muuttamisesta

2 §. Tullilaitos huolehtii toimialaansa liittyvästä tilastoinnista. Se antaa tietoa ulkomaankaupan tilasta ja kehityksestä selvittämällä tavaravirtojen suuntia Suomen ja muiden maiden välillä sekä tilastoimalla näiden tavaravirtojen määriä, laatua ja arvoa.

Yhteisön jäsenenä Suomen on huolehdittava sekä Suomen ja kolmansien maiden että Suomen ja muiden yhteisömaiden välisen kaupan, niin sanotun sisäkaupan tilastoinnista. Ulkomaankauppaan liittyvien alkuperä- ja muiden erityiskysymysten sekä tullaustoittoiminnan yleisen tuntemuksen vuoksi olisi perusteltua, että tullilaitos huolehtii myös jäsenyytilanteessa koko

ulkomaankaupan tilastoinnista, johon sisältyy myös sisäkaupan tilastointi. Koska tulliliiton sisämarkkinakaupassa tullilaitoksella ei ole yleistä toimivaltaa, siitä olisi säädettävä tapauskohtaisesti erikseen. Tätä koskeva selvennys tehtäisiin lainkohdan 2 momenttiin.

5 ja 8 §. Tullihallituksen yhteydessä toimivan tullipoliittisia asioita valmisteleavan tulliasiaineuvottelukunnan tehtävät siirtyisivät jäsenyytilanteessa pääosin Euroopan yhteisön komissiolle. Jäljelle jäävät tehtävät olisi tarkoituksenmukaisinta hoitaa EU-asoiden valmisteluorganisaation asianomaisissa jaostoissa, kuten tulliteknisessä ja kauppapolitiikan jaostossa. Tämän vuoksi neuvottelukunta olisi syytä lakauttaa ja sitä koskevat 5 ja 8 §:t kumota.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun tullilain soveltamisalaan liittyvistä tarkemmista, lähinnä menettelyä koskevista säännöksistä säädettäisiin uusittavassa tulliasetuksessa. Asetuksessa olisi säännökset muun muassa palautettavalle tullille maksettavasta korosta, pienimmästä tileihin kirjattavasta tullin määrästä, tullin määräämiseen liittyvistä pyöristyssäännöistä, tullirikosasiassa esitutkintaa suorittavien viranomaisen välisestä työnjaosta, tavarantakavarikoimisessa noudatettavasta menettelystä sekä rikostutkinnan ja valvonnan henkilökistereistä.

Lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentin nojalla tullihallitus määräisi tullilaitoksen sisäisestä toimivallan jaosta. Saman lainkohdan 2 momentin sekä 6 §:n 1 momentin nojalla tullihallitus antaisi lisäksi eräitä menettelyyn liittyviä määräyksiä. Valtiovarainministeriö määräisi tarvittaessa tullilain 9 §:n 2 momentin nojalla eräiden muonitustavaroiden tullittomuudesta sekä 12 §:n 3 momentin nojalla Suomen ja kolmannen maan välisessä ammatillisessa liikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökunnan tullittomien tuomisten rajoituksista. Edellä tarkoitetut päätökset ja määräykset on tarkoitus saattaa voimaan yhtäaikaan uuden tullilain ja -asetuksen kanssa.

Tullilaitoksesta annettua asetusta on lisäksi tarkoitus muuttaa jäsenyytilanteen edellyttämät täydennykset ja muun muassa virkamieslainsäädännön muutokset huomioon ottaen.

3. Voimaantulo

Ehdotetut lait saatettaisiin voimaan vain siinä tapauksessa, että Suomi on Euroopan unionin jäsen. Tämän vuoksi lain voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

4. Säättämisjärjestys

Voimassa olevat tullilaki ja tulliverolaki on säädetty perustuslain säätämisjärjestyksessä. Niitä koskevan hallituksen esityksen (HE 10/1978 vp) perusteluissa todetaan syyksi tähän ensisijaisesti se, että kummallakin lailla siirretään verolainsäädännön alaan kuuluvia valtuuksia annettavaksi asetuksella tai tullihallituksen päätöksellä. Lisäksi mainitaan, että muun muassa tulliteistä, liikennepaikoista, tavarän säilyttämisestä ja kuljettamisesta ennen tullausta sekä tietojen antamisesta samoin kuin tavarän arvon ja paljouden määrittämisestä, tullittomuuden ja väliaikaisen tullittomuuden rajoista ynnä muusta joudutaan antamaan alemmanasteisia määräyksiä, vaikka toisaalta tode-taankin, ettei niillä ole sanottavaa verotuksel-lista merkitystä.

Ehdotetun tullilain 9 §:n 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö voisi laajentaa muonituksen tullittomuutta koskemaan eräitä muitakin kuin 1 momentissa mainittuja kulku-

neuvoja. Nykyisessä tulliverolaissa on vastaava valtuutus 7 b §:n 2 momentissa (1386/92). Uuden lain 4 §:n 2 momentissa valtiovarainministeriölle ehdotettavaa valtuutta saatetaan yhteisö- ja kansallisen lainsäädännön yhteensovittamiseksi ja toimeenpanemiseksi joutua käyttämään siten, että menettelytapojen ohella on välttämätöntä määrätä myös aineellisesti vaikuttavista seikoista. Hallitusmuodon 61 §:n nykyisen muodon (1077/91) mukaan ainoastaan valtion verosta säädetään lailla. Uuden tullilain säännökset koskisivat ainoastaan tullia, joka ei kuitenkaan enää olisi kansallinen vero, vaan se kannettaisiin yhteisön lukuun ja tilitettäisiin välittömästi sille. Jäsenvaltioilla ei yleensä ole valtaa määrätä tullista muutoin kuin yhteisön lainsäädännön erikseen sallimissa tapauksissa. Tullista määrittämisen siirtoa hallinnolle ei siten enää voida pitää hallitusmuodon 61 §:n vastaisena verosta säätämisen delegointina. Edellä mainitut tulliteistä, liikennepaikoista, tavarän säilyttämisestä ynnä muusta määrittämisestä koskevat valtuussäännökset korvautuvat yhteisön tullikoodeksin välittömästi sovellettavilla tai valtuussäännöksillä.

Ehdotettu tullilaki voidaan näin ollen säätää tavanomaisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Tullilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

Tätä lakia sovelletaan kolmansista maista tuotavien ja niihin vietävien tavaroiden tulliverotukseen ja tullivalvontaan sen lisäksi, mitä niistä säädetään yhteisön tullikoodeksista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2913/92 (koodeksi), tietyistä yhteisön tullikoodeksin soveltamista koskevista säännöksistä annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 2454/93 (soveltamisasetus) ja yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 918/83 (tullitto-

muusasetus) tai muussa Euroopan yhteisöjen (yhteisö) lainsäädännössä. Lisäksi tätä lakia sovelletaan yhteisön lainsäädännön ohella Suomen ja muiden maiden välisen kaupan tilastointiin sekä tullirikostutkintaan.

2 §

Tullilainsäädännön mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää yhteisön lainsäädäntöä noudattaen myös yhteisön sisäisessä liikenteessä tavaroiden maahantuontia ja maastavientiä koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvomiseksi.

3 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *Suomen tullialueella* aluetta, jonka muodostavat valtakunnan maa-alue, aluevedet ja ilmatila, kuitenkin niin, että tullialue ulottuu kaksi meripeninkulmaa alumeren ulkorajaa ulommaksi, jollei asiasta ole kansainvälisesti muuta sovittu;

2) *yhteisön tullialueella* koodeksin 3 artiklassa tarkoitettua aluetta;

3) *kolmannella maalla* aluetta, joka ei kuulu yhteisön tullialueeseen;

4) *tullitoimenpiteellä* tullilaitoksen toimivaltaan kuuluvaa virkatointia tullirikosten esittämistä lukuun ottamatta;

5) *tullirikoksella* rikosta, joka käsittää tämän lain tai muun lain säännösten, joiden noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on tullilaitoksen tehtävänä, taikka näiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten rikkomisen samoin kuin rikoslain 46 luvussa tarkoitettua laitonta tuontitavaraan ryhtymistä, sellaista rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua kätkemisrikosta ja muutakin sellaista säännösten rikkomista, johon sisältyy omaisuuden maahantuontia tai maastavientiä.

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi sovelletaan koodeksin 4 artiklan määritelmiä.

Viranomaisten toimivalta

4 §

Yhteisön tullilainsäädännössä tarkoitettu tulliviranomainen ja toimivaltainen viranomainen on tullilaitos, jolle erikseen toisin säädetä. Tullihallitus määrää tältä osin tullilaitoksen sisäisestä toimivallan jaosta.

Tullihallitus voi muutoinkin määrätä yhteisön tullilainsäädännön mukaisista menettelyistä, jollei niistä muuta säädetä. Valtiovarainministeriö voi ratkaista periaatteellisesti tai muutoinkin merkittävän, myös muun tullia koskevan yhteisön lainsäädännön soveltamiseen liittyvän asian.

5 §

Poikkeukset tullittomuutta koskevista säännöksistä, milloin se tullittomuusasetuksen mukaan on mahdollista, myöntää tullihallitus. Tämän pykälän nojalla annettuun päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

6 §

Tullihallitus voi määrätä tullietuutta koske-

vissa sopimuksissa sekä yhteisön yksipuolisesti soveltamissa tullietuusjärjestelmissä tarkoitettua kohtelun saamiseksi noudatettavasta ja soveltuvin osin muustakin alkuperän selvitysmenettelystä. Tullihallitus antaa tarvittaessa määräyksiä myös alkuperäsääntöjen soveltamisen yhtenäistämiseksi.

Tullihallitus voi valtuuttaa toimielimen, jolla on tarpeellinen asiantuntemus, antamaan muuhun kuin tullietuuskohteluun oikeuttavia yleisiä alkuperätodistuksia.

7 §

Tullihallitus vahvistaa maahantuonnin ja maastaviennin yhteydessä ulkomaan valuutassa ilmaistujen rahamäärien Suomen rahaksi muuntamisessa käytettävät muuntokurssit.

8 §

Tullihallitus antaa hakemuksesta määräämälään ehdoilla luvan vapaa-alueen ja vapaavaraston perustamiseen sekä siellä harjoitettavaan teolliseen, kaupalliseen tai muuhun palvelutoimintaan. Valtiovarainministeriö voi kuitenkin taloudellisesti, aluepoliittisesti tai muutoinkin merkittävissä tapauksissa ottaa asian ratkaistavakseen.

Tullittomuus

9 §

Tullittomia ovat ammattimaisessa Suomen ja kolmannen maan välisessä liikenteessä olevan vesi- tai ilma-aluksen tavanomaiseen muonitukseen tarkoitettut tavarat sekä poltto- ja voiteluaineet, jotka alus tuo mukanaan Suomen tullialueelle tai jotka siihen Suomen tullialueella toimitetaan sen omaa käyttöä varten. Tullittomuus koskee myös aluksessa Suomen tullialueella kulutettavia tavaroita.

Valtiovarainministeriö voi määrätä, että tullittomia ovat 1 momentissa tarkoitettut tavarat myös silloin, kun kysymyksessä on viranomaisen käytössä oleva alus, tutkimus- tai kalastusalus tai Suomen ja kolmannen maan välisessä liikenteessä oleva juna. Valtiovarainministeriö voi määrätä näiden kulkuneuvojen tuomiin tavaroihin sovellettavista tullittomuuden rajoituksista ja ehdoista.

10 §

Tullittomia ovat tavarat, jotka tulevat ulkovaltojen Suomessa toimiville diplomaattisille ja

muille samassa asemassa oleville edustustoille tai lähetettyjen konsulien virastoille viralliseen käyttöön taikka diplomaattisten edustajien, lähetettyjen konsulien tai mainittujen edustustojen ulkomaan kansalaisuutta olevien hallinnollisen ja teknisen henkilökunnan jäsenten ja heidän talouteensa kuuluvien perheenjäsenten henkilökohtaiseen käyttöön sen mukaan kuin diplomaattisia suhteita koskevassa Wienin yleissopimuksessa (SopS 4/70) ja konsulisuhteita koskevassa Wienin yleissopimuksessa (SopS 50/80) määrätään. Ulkoasiainministeriö vahvistaa yleissopimusten mukaisten edellytysten olemassaolon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tavaraa ei saa tullia suorittamatta myydä eikä muutoinkaan luovuttaa tai vuokrata eikä antaa vastikkeetakaan käytettäväksi muulle kuin vastaavaan tullittomuuteen oikeutetulle edustustolle tai henkilölle ennen kuin kolme vuotta on kulunut tavarantoimittamisesta kysymyksessä olevaan käyttöön.

Jos 1 momentissa tarkoitettu henkilö muuttaessaan pois Suomesta ennen kuin 2 momentissa säädetty määräaika on kulunut, täällä myy käytössään olleen ajoneuvon, siitä on suoritettava tullia 1/36 jokaista määräajasta jäljellä olevaa täyttä tai vajaata kuukautta kohti.

11 §

Tullittomia ovat kansainväliseen siviili-ilmailun yleissopimukseen (SopS 11/49) liittyneen kolmannen maan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella kyseisen sopimusvaltion lentoyhtiön kansainvälisessä lentoliikennetoiminnassa käytettävät maa- ja turvalaitteet, opetusvälineet ja mainittujen tavaroiden varaosat ja tarvikkeet.

12 §

Suomen ja kolmannen maan välisessä ammatillisessa liikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluva henkilö, jonka kotipaikka on Suomessa, saa tuoda tullitta matkatavaroita ja tuomisia sen mukaan kuin tullittomuusasetuksessa matkustajasta säädetään.

Tuomisten määrä ei kalenterikuukauden aikana saa kuitenkaan ylittää määrää, joka matkustajalla on oikeus kerralla tuoda tullitta. Tuomisten tuonti on rajoitettava yhteen kertaan kuukaudessa, jollei tulliviranomainen erityisestä syystä myönnä tältä poikkeusta.

Valtiovarainministeriö voi rajoittaa 1 momentissa tarkoitettua kulkuneuvon henkilökun-

taan kuuluvan henkilön, jonka kotipaikka on yhteisön tullialueen ulkopuolella, oikeutta tuoda tullitta tuomisia.

Tullivalvonta

13 §

Tullitoimenpide on suoritettava aiheuttamatta suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin sen suorittamiseksi voidaan pitää puolustettavana.

Jokainen on velvollinen alistumaan tullitoimenpiteeseen ja myötävaikuttamaan siihen, että se voidaan suorittaa asianmukaisesti.

14 §

Tullitoimenpiteen suorittamiseksi tulliviranomaisella tai muulla toimivaltaisella viranomaisella on oikeus:

- 1) pysäyttää ja tarkastaa kulkuneuvo;
- 2) pysäyttää henkilö ja suorittaa henkilöön kohdistuva etsintä tämän saapuessa tullialueelle, lähtiessä tullialueelta, käydessä kulkuneuvossa tai muussa paikassa, jossa tavaraa puretaan, lastataan tai säilytetään sekä muuallakin tullialueella, jos siihen on erityisiä syitä;
- 3) pidättää ja tarvittaessa ottaa haltuunsa tavara, jota ei ole asianmukaisesti tulliselvitetty;
- 4) päästä varastoihin, tiloihin ja muihin paikkoihin, missä tavaraa valmistetaan, säilytetään tai myydään, ei kuitenkaan ainoastaan asuntona tai rakennuksen asuintiloina käytettävään osaan, ja suorittaa tarpeellinen tarkastus;
- 5) tarkastaa postilähetysten kirjesalaisuutta loukkaamatta tavaraa, sen valmistusta ja kirjanpitoaineistoa ja tarkastaa henkilön mukana olevat rahavarat rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua kätkeä rikoksen paljastamiseksi;
- 6) saada tarpeelliset tavaranhaltijaa, muuta asianosaista, tavaraa, kulkuneuvoa, matkustajaa ja kulkuneuvon henkilökuntaa koskevat asiakirjat ja tiedot;
- 7) antaa tavarantoimittajan, lastaustilan, luovutustusta, kuljetusta ja varastointia koskevia määräyksiä;
- 8) asettaa tullivalvonnassa olevaan kulkuneuvoon, tavarahan, varastoon tai muuhun paikkaan tullisinetti, tullilukko tai muu tunnistusmerkki;
- 9) eristää, sulkee tai tyhjentää tavaroiden valmistus-, lastaus-, purkaus- tai muu tarkastuspaikka tai alue sekä kulkuneuvo, jos se on

tarpeen yleisen turvallisuuden ylläpitämiseksi tai tullitoimenpiteen suorittamiseksi sekä kieltää tai rajoittaa liikkumista tällaisessa paikassa, alueella tai kulkuneuvossa;

10) estää lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusvelvoitteiden mukaisesti tavarantoimenpiteen Suomen tullialueelta.

Jos on todennäköistä, että suomalaisella, kansallisuutta vailla olevalla tai väärää lippua käyttävällä aluksella harjoitetaan salakuljetusta Suomeen tai Suomesta, voidaan alus pysäyttää ja tarkastaa myös tullialueen ulkopuolella, ei kuitenkaan vieraan valtion aluevesillä. Alus voidaan tuoda satamaan tarpeellista selvitystä varten.

15 §

Henkilönkatsastus ja muu kuin henkilön matkatavaroihin tai päälysvaatteisiin kohdistuva tarkastus voidaan 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainituissa tapauksissa kohdistaa myös esitutkintaa suorittamatta henkilöön, jota epäillään todennäköisin syin rikoksesta, josta säädetty ankaran rangaistus on enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta. Toimenpiteistä päättää vähintään tullipäälysmiehen virka-asemassa oleva tullimies. Muutoin näitä toimenpiteitä suoritettaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä menettelystä henkilöön kohdistuvassa etsinnässä säädetään pakkokeinolaissa (450/87).

16 §

Tullimiehellä on oikeus 15 §:ssä tarkoitetun etsinnän sekä kiinniottamisen, pidättämisen, vangitsemisen ja säilöönottamisen yhteydessä tarkastaa henkilö sen varmistamiseksi, ettei henkilöllä ole hallussaan esineitä tai aineita, joilla hän voi vaarantaa tarkastamisen tai säilyttämisen taikka aiheuttaa vaaraa itselleen tai muille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut vaaralliset esineet tai aineet saadaan ottaa pois tarkastetavalta. Ne on palautettava hänelle tarkastuksen jälkeen tai vapaaksi päästämisen yhteydessä, jollei siihen lain mukaan ole estettä.

Tullimiehellä on kuitenkin oikeus ottaa tilapäisesti haltuun vaaralliset esineet, niihin kuuluvat tai liittyvät osat ja vaaralliset aineet siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Haltuun otetut tavarat on palautettava 14

vuorokauden kuluessa, jollei muu viranomaisen ole ryhtynyt toimenpiteisiin hallussapitoa koskevan luvan peruuttamiseksi.

17 §

Mitä rikoslain 3 luvun 8 §:ssä säädetään poliisimiehen oikeudesta käyttää eräissä tapauksissa voimakeinoja, sovelletaan vastaavasti tullimieheen ja siihen, joka on hänen apunaan virkatehtävää toimittamassa.

18 §

Jokaisen on tullihallituksen tai piiritullikamarin kehotuksesta määräajassa annettava sellaisia toisen tulliverotusta tai siitä johtuvaa valitusasiaa varten tarpeellisia toista koskevia tietoja, jotka selviävät hänen hallussaan olevista asiakirjoista, mikäli ne eivät koske asiaa, josta hänellä on lain mukaan oikeus kieltäytyä todistamasta. Toisen taloudellista asemaa koskevia tietoja ei kuitenkaan saa kieltäytyä antamasta.

Tullihallitus voi velvoittaa sen, joka ei noudata 1 momentin tai koodeksin 14 artiklan nojalla asetettuja velvoitteita, täyttämään ne sakon uhalla.

19 §

Tulliviranomaisella on oikeus saada virka-apua toiselta viranomaiselta tullilaitokselle kuuluvan tehtävän suorittamiseksi.

20 §

Tulliviranomaisella on oikeus saada liikennepaikan omistajalta tai haltijalta käyttöönsä korvauksetta kalusteineen sellaiset tarpeelliset valvontatilat, joita liikenteen määrää ja muut olosuhteet edellyttävät tullitoimenpiteiden suorittamiseksi.

Tullilaitoksen henkilörekisterit

21 §

Tullilaitoksen henkilörekistereitä ovat valvontatietorekisteri sekä tullilaitoksesta annettussa laissa (228/91) säädettyjen tehtävien hoitamiseksi 22 §:ssä tarkoitetut rekisterit. Rekistereihin sovelletaan henkilörekisterilakia (471/87), jollei tässä laissa toisin säädetä.

22 §

Tullilaitoksen henkilörekisteri voidaan perustaa:

- 1) tullilaitoksen valtakunnalliseen käyttöön;
- 2) yhden tai useamman tullipiirin käyttöön;
- 3) tullilaitoksen henkilöstöön kuuluvan tai tullilaitoksen henkilöstöön kuuluvien muodostaman työryhmän käyttöön.

Tullivalvonnan ja tullirikostutkinnan rekistereissä olevat tiedot on pidettävä salassa, jollei toisin säädetä.

23 §

Tullihallituksen pitämä valvontatietorekisteri on tullilaitoksen käyttöön tarkoitettu pysyvä henkilörekisteri. Rekisteriin saa kerätä ja tallentaa tullirikosten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi tarpeellisia tietoja henkilöistä, joiden on syytä epäillä:

1) syyllistyvän tai syyllistyneen rikokseen, josta saattaa seurata vankeutta;

2) myötävaikuttavan tai myötävaikuttaneen rikokseen, josta saattaa seurata enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta.

Muista tullilaitoksen valtakunnallisista ja pysyvistä tullivalvonnan ja tullirikostutkinnan käyttöön tarkoitetuista henkilörekistereistä säädetään asetuksella.

24 §

Rekistereihin tallennettujen henkilötietojen tarpeellisuus on tarkistettava vähintään kerran vuodessa.

Virheelliseksi todetun tiedon saa säilyttää, jos se on tarpeen rekisteröidyn, muun asianomaisen tai tullilaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Tällaista tietoa saa käyttää ainoastaan mainittuun tarkoitukseen.

Tietojen salassapito ja luovuttaminen

25 §

Jokainen on velvollinen pitämään salassa ja olemaan käyttämättä hyväkseen, mitä hän virassaan tai muuten on tavaran tulliselvitykseen, varastointiin tai kuljetukseen liittyvistä asiakirjoista tai muulla tavoin saanut tietää toisen liiketoiminnasta.

Kuluttajien suojelemiseksi suoritettujen tutkimuksen tulos ja muu tieto saadaan kuitenkin julkaista, jos julkaiseminen on yleisen edun kannalta tärkeää.

Lisäksi tullihallitus saa antaa tai määrätä annettavaksi liiketoimintaa koskevia tietoja viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle, jolla on tarve saada tieto salassa

pidettävästä asiasta. Tulliviranomainen saa antaa muitakin tietoja, jos ne ovat yksittäistapauksessa tarpeen hengelle tai terveydelle vaarallisen tapahtuman, vapauteen kohdistuvan rikoksen taikka huomattavan ympäristö- tai omaisuusvahingon välttämiseksi. Tietoja ei saa luovuttaa edelleen eikä käyttää ilman tullihallituksen lupaa muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon ne on luovutettu.

26 §

Tulliviranomainen saa luovuttaa, myös masaluovutuksena ja henkilörekisterilaissa tarkoitettuna arkaluonteisena otantana, henkilötietoja, jotka ovat tarpeen:

1) poliisille ja rajavirtioviranomaiselle rikosten ehkäisyä ja tutkintaa taikka ulkomalaisasiain käsittelyä sekä ulkomaalaisen maahantulon ja maastalähdön valvontaa varten;

2) ulkomaalaiskeskukselle Suomen kansalaisuutta, ulkomaalaisen maahantuloa, maassa oleskelua ja työntekoa sekä pakolaisia ja turvapaikkaa koskevien asioiden käsittelyä varten;

3) ulkoasiainministeriölle ja Suomen edustustoille passin, viisumin taikka oleskelu- tai työluvan myöntämistä varten;

4) veroviranomaisille verotuksen toimittamista, verojen ja maksujen perimistä, verotusta koskevaa muutoksenhakua ja ulosottoa varten.

Valvontatietorekisterin tietoja saa kuitenkin luovuttaa vain poliisille ja rajavirtioviranomaiselle rikosten ehkäisyä ja tutkintaa varten.

27 §

Tulliviranomainen saa luovuttaa ulkomaille tullilaitoksen henkilörekistereihin tallennettuja ja muita tietoja seuraavasti:

1) tulliyhteistyöneuvostolle (CCC) sellaisista tullirikoksista, joista saattaa seurata vankeutta;

2) tulliviranomaiselle rikosten ehkäisemistä, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten;

3) Euroopan unionin tullivalvonnan tietojärjestelmiin tullii- ja maatalouslainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi sekä tullirikosten ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi;

4) muulle kuin tulliviranomaiselle, jos tiedot ovat tarpeen sellaisen rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi, josta Suomessa tehtynä voitaisiin tuomita vankeuteen.

Tietoja saa luovuttaa henkilörekisterilain

22 §:n 1 momentissa tarkoitettuun valtioon myös massaluovutuksena tai arkaluonteisena otantana.

Tietojen saanti eräistä rekistereistä

28 §

Tulliviranomaisella on oikeus saada tullilaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja, myös massaluovutuksena, sillä tavoin kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan:

1) tullirikosten ehkäisyä ja tutkintaa varten yhteisöiltä ja yhtymiltä matkustajaa ja kuluneuvon henkilökuntaa koskevista rekistereistä sekä verohallinnon ja ajoneuvohallinnon rekistereistä myös verotusta ja perintää varten;

2) passintarkastusta varten ulkoasiainministeriön tietojärjestelmien viisumi-, oleskelu- ja työ lupapäättöksistä sekä ulkomaalaiskeskuksen tietojärjestelmistä ja rajavartiolaitokselta ulkomaalaisten maahantulon ja maastalähdön valvontaa koskevista rekistereistä;

3) tullirikosten ehkäisemistä ja tutkintaa sekä passintarkastusta varten poliisin valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettuista rekistereistä;

4) rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun kätkemisrikoksen ehkäisyä ja tutkintaa varten Suomen Pankin yhteydessä toimivan rahoitustarkastuksen tietojärjestelmistä;

5) perintää, tullivalvontaa, tullirikosten ehkäisemistä ja tutkintaa sekä passintarkastusta varten väestötietojärjestelmästä;

6) oikeushallinnon tietojärjestelmistä tietoja syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista, annetuista rangaistusmääräyksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista rikosasioista, tuomituista sakkorangaistuksista, tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuksista, joilla syyte on hylätty, ja vankeusrangaistusta suorittavista tai suorittaneista henkilöistä; tietojen saamisesta rikosrekistereistä säädetään kuitenkin rikosrekisterilaissa (770/93).

Tulliviranomaisella on lisäksi oikeus saada tullirikosten ehkäisyä ja tutkintaa varten teletointa harjoittavalta yhteisöltä yhteystiedot sellaisesta teleliittymästä, jota ei mainita julkisessa luettelossa.

Tullin maksaminen

29 §

Tulli on maksettava tullilaitoksen postisiirto-

tulotilille 10 päivän kuluessa tullilaskun päiväyksestä, jollei määräaika ole pidennetty tai maksunlykkäystä tai muuta maksujärjestelyä ole myönnetty. Muu kuin tullihallituksen rekisteröimä asiakas (*käteisasiakas*) voi maksaa tullilaskun myös tullitoimipaikkaan.

30 §

Tullin maksamisen viivästysseuraamuksiin sekä tullin perimiseen ulosottotoimin ja perimisen turvaamiseen sovelletaan, jollei yhteisön lainsäädännössä toisin säädetä, mitä veron viivästyskorosta ja jäämämaksusta annettussa laissa (145/76), verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettussa laissa (367/61) perustevelitusta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta sekä verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annettussa laissa (395/73) säädetään. Velalliselta saadut varat käytetään tullin maksamiseksi siinä järjestyksessä kuin verosta säädetään veronkantolaissa (611/78).

Tullinkorotus ja virhemaksu

31 §

Tullia voidaan korottaa:

1) jos tulli-ilmoitus tai muu tulliverotusta varten tarvittava tieto tai asiakirja on annettu säädetyn määräajan jälkeen, vähintään 50 ja enintään 15 000 markalla, ja jos tulli-ilmoitus, muu tieto tai asiakirja on annettu vasta kehoituksen jälkeen, enintään 20 000 markalla;

2) jos tulli-ilmoitus tai muu tieto tai asiakirja on annettu vaillinaisena tai virheellisenä tai jos ilmoittamisvelvollisuus on kokonaan tai osaksi laiminlyöty, enintään 30 prosentilla;

3) jos tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta on annettu vaillinaisen tai väärä tulli-ilmoitus, muu tieto tai asiakirja taikka jätetty muutoin ilmoittamisvelvollisuus täyttämättä, ja menettely on ollut omiaan aiheuttamaan sen, että tullia olisi voinut jäädä määräämättä, enintään 50 prosentilla;

4) jos maahan saapuva henkilö tietensä tai törkeästä huolimattomuudesta on laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tuomalla tai yrittämällä tuoda tullitta enemmän tavaraa, kuin mihin hänellä on oikeus, eikä asiaa ole käsiteltävä tullirikoksena, 100 prosentilla.

Jos 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä, ottaen huomioon sillä saavutettavissa olleen hyödyn määrä ja muut asiaan

vaikuttavat olosuhteet, on pidettävä törkeänä, tullia on korotettava vähintään 50 ja enintään 100 prosentilla.

Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitettu puutteellisuus tai virheellisyys on koskenut vain osaa tavaroista, korotus on määrättävä vain näiden tavaroiden osalta.

32 §

Jos 31 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu viivästys tai muu virheellisyys koskee tullimenettelyä, jossa ei määrätä tullia tai jossa tullin määrä on vähäinen, eikä tullinkorotusta ole määrätty, tai jos on annettu vaillinaisen tai virheellinen tieto tai asiakirja tullin palauttamiseksi tai tullietuuden saamiseksi, voidaan määrätä virhemaksua vähintään 50 ja enintään 15 000 markkaa.

Virhemaksua voidaan määrätä myös, jos viivästys tai muu virheellisyys koskee yhteisön sisäkaupan tilastointia tai muuta koodeksissa tarkoitettua tulliselvitysmuotoa kuin tullimenettelyyn asettamista.

33 §

Edellä 31 §:ssä tarkoitettu tullinkorotus tai 32 §:ssä tarkoitettu virhemaksu voidaan määrätä myös tullivelan tiedoksiannon jälkeen kolmen vuoden kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin tullivelka on syntynyt tai, jos tavara on tulliton, jolloin tulliviranomainen on hyväksynyt tulli-ilmoituksessa annetut tiedot.

Jos viivästys tai muu virheellisyys koskee yhteisön sisäkaupan tilastointia, virhemaksu voidaan määrätä kolmen vuoden kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin tilastoilmoitus on annettu tai olisi pitänyt antaa.

Tavaranhävittäminen ja luovutus valtiolle

34 §

Muu kuin yhteisötavara voidaan hävittää tai luovuttaa valtiolle tavaranhaltijan pyynnöstä edellyttäen, että se on ilmoitettu asianmukaisesti tulliviranomaiselle ja on ryhdytty koodeksin määräysten mukaisesti toimenpiteisiin tavaranhaltijan tulliselvitysmuodon osoittamiseksi. Tavara voidaan hävittää tai luovuttaa valtiolle myös sen jälkeen, kun se on luovutettu vapaaseen liikkeeseen, jos tuontitulleja palautetaan tai peruutetaan koodeksin 238 artiklan mukaisesti.

Tullihuutokauppa

35 §

Tullihuutokaupalla myydään tavaraa:

- 1) joka on tuomittu lainvoimaisella päätöksellä menetetyksi valtiolle;
- 2) joka on luovutettu valtiolle;
- 3) joka on tullivalvonnassa ja jota ei ole määrääjässä tulliselvitetty;

4) jota ei ole voitu luovuttaa koodeksin 75 artiklassa mainituista syistä tai jota ei ole noudettu kuuden kuukauden kuluessa sen luovutuksesta vapaaseen liikkeeseen.

Jos 1 momentissa tarkoitettua tavaraa ei voida myydä sen käyttöä tai myyntiä rajoittavan lainsäädännön tai muun tavaranhaltijan laatuun liittyvän syyn vuoksi tai jos sen myynti olisi epätarkoituksenmukaista eikä tavaranhaltijan käytöstä, luovuttamisesta tai hävittämisestä ole säädetty erikseen, tavara voidaan valtiovarainministeriön päätöksellä tai ministeriön ohjeiden mukaisesti luovuttaa valtion laitokselle tai erityisestä syystä muullekin taikka hävittää. Edellä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettua tavaranhaltijan omistusoikeuden katsotaan luovutuksessa siirtyvän valtiolle tai muulle luovutuksen saajalle.

36 §

Tullihuutokaupassa kertyvillä varoilla suoritetaan tavarahan liittyvät kustannukset seuraavassa järjestyksessä:

- 1) huutokauppakustannukset;
- 2) tulli;
- 3) muut kustannukset.

Ylijäämä on tilitettävä valtiolle, jollei tavaranhaltija vaadi sitä vuoden kuluessa huutokaupasta. Tavaranhaltijalle on, mikäli mahdollista ilmoitettava ylijäämästä.

Jos huutokaupalla myydystä tavarasta on jäänyt tullivelkaa, vajeus peritään tavaranhaltijalta.

Muutoksenhaku

37 §

Piiritullikamarin päätökseen tullin tai tullinpalautuksen määräämistä tai tullinperuutusta koskevassa asiassa haetaan muutosta valittamalla Uudenmaan lääninoikeuteen. Tullilaboratorion päätökseen sekä muissa kuin edellä tarkoitetuissa asioissa piiritullikamarin päätökseen haetaan muutosta valittamalla tullihallitukseen. Valtion puolesta valitusoikeus piiritul-

likamarin päätökseen on piiritullikamarissa olevalla tulliasiamiehellä.

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa tullitoimipaikkaan.

Valitusaika tullin tai tullinpalautuksen määrittämisestä tai tullinperuutusta koskevassa asiassa on kolme vuotta tullivelan tiedoksiannosta tai tullinpalautuksen määrittämisestä tai tullinperuutusta seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muusta päätöksestä valitettaessa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

38 §

Piiritullikamarin on valituksen johdosta tutkittava, ovatko koodeksin 236 artiklassa tarkoitetut edellytykset tullin palauttamiselle tai peruuttamiselle olemassa. Jos piiritullikamari esitetyn pyynnön mukaisesti palauttaa tai peruuttaa tullia, valitus raukeaa.

Siltä osin kuin valituksessa esitetty pyyntö ei anna aiheutta tullinpalautukseen tai tullinperuutukseen, piiritullikamarin on annettava valituksesta lausunto ja toimitettava asian käsittelyssä syntyneet asiakirjat viipymättä Uudenmaan lääninoikeudelle.

39 §

Jos tulli on lääninoikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, liikaa maksettu tulli on muutoksenhausta huolimatta palautettava viivytyksettä.

Jos tullia on koodeksin 236 artiklassa tarkoitetun tullinpalautuspyynnön tai valituksen johdosta palautettu, suoritetaan palautusmäärälle asetuksella säädetty korko. Korko lasketaan tullinpalautuspyynnön tai valituksen vireilletulopäivästä taikka, jos tullilasku on maksettu vasta mainittujen ajankohtien jälkeen, maksupäivästä takaisinmaksupäivään. Jos valituksessa tarkoitettua asiasta on tehty aikaisemmin tullinpalautuspyyntö, joka on hylätty, korko lasketaan pyynnön vireilletulopäivästä. Korkoa ei makseta palautetulle tullille, joka on asetuksella säädettyä määrää pienempi.

Valitukseen annettavassa päätöksessä voivat tullihallitus, lääninoikeus ja korkein hallinto-oikeus määrätä valtion suorittamaan oikeudenkäyntikulujen korvausta asian laadun ja oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa säädettyjen perusteiden mukaan.

40 §

Lääninoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samantapaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi;

3) valitusluvan myöntämiseen on painava taloudellinen tai muu syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta lääninoikeuden päätöksestä.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa lääninoikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai Uudenmaan lääninoikeudelle. Valtion puolesta valitusoikeus on tullihallituksessa olevalla tulliasiamiehellä.

41 §

Tullihallituksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on tullihallituksessa olevalla tulliasiamiehellä, jonka valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Tullirikokset ja niiden selvittäminen

42 §

Joka ilman lupaa tahallisesti murtaa lukon, lyijykkeen, sinetin tai muun esteen, jonka Suomen tai ulkomaan tulliviranomainen on pannut tai hyväksynyt tullitavaran sulkemiseksi tai paikan eristämiseksi, taikka muutoin hankkii pääsyn mainituin tavoin suljettuun tilaan, on tuomittava *tullisinetin murtamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Rangaistus tullin lainvastaisesta välttämisestä tai sen yrittämisestä on säädetty rikoslain 29 luvun 1—3 §:ssä.

Joka tahallisesti tai törkeästä tuottamuksesta laiminlyö tullilainsäädännön mukaisen ilmoittamis- tai muun velvollisuuden taikka muuten rikkoo sanottuja säännöksiä, on tuomittava,

jollei teosta muualla ole säädetty ankarampaa rangaistusta, *tullirikkomuksesta* sakkoon.

43 §

Tullirikosasiaa tutkittaessa noudatetaan esitutkinnasta ja pakkokeinoista erikseen annettujen säännösten lisäksi tämän lain säännöksiä.

Tullimiehellä on tulliviranomaisen suorittamassa esitutkinnassa sama oikeus ryhtyä tutkintatoimenpiteisiin ja käyttää pakkokeinoja kuin poliisimiehellä poliisiviranomaisen toimittamassa esitutkinnassa. Pidättämiseen oikeutuista tullimiehistä säädetään pakkokeinolain 1 luvun 6 §:n 3 kohdassa.

Tutkinnanjohtajana tulliviranomaisen toimittamassa esitutkinnassa on pidättämiseen oikeutettu tullimies. Erityisestä syystä tutkinnanjohtajana saa olla muu vähintään tullipäällysmiehen asemassa oleva tullimies. Tällaisella tutkinnanjohtajalla on sama oikeus kuin pidättämiseen oikeutetulla virkamiehellä päättää takavarikosta ja etsinnästä.

Jokainen, jolta otaksutaan saatavan selvitystä tullirikoksesta, on velvollinen kutsusta saapumaan esitutkintaan kuultavaksi lähimpään tullitoimipaikkaan. Muutoin saapuvillaolosta säädetään esitutkintalaissa (449/87).

44 §

Jos pidätetyllä tai vangitulla ei ole vakinaista asuntoa Suomessa ja on todennäköistä, että hän poistumalla maasta karttaa oikeudenkäyntiä tai rangaistuksen täytäntöönpanoa, hänen vapaaksi päästämisen ehdoksi voidaan panna, että hän asettaa vakuuden, jonka harkitaan takaavan hänen saapumisensa oikeudenkäyntiin ja ehkä tuomittavien seuraamusten suorittamisen. Jos vapaaksi päästetty ei saavu vastaamaan tuomioistuimeen tai suorittamaan vankeusrangaistustaan sinä aikana, jona rangaistus saadaan tuomita tai tuomittu vankeusrangaistus panna täytäntöön, tuomioistuin saa tuomita vakuuden kokonaan tai osaksi valtiolle menetetyksi. Tuomittu sakko tai sakkorangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain (318/63) nojalla perittävä valtion saaminen saadaan periä vakuudesta.

45 §

Tullimies voi olla ryhtymättä toimenpiteisiin syyllisen saattamiseksi syytteen, jos rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja rikosta on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä. Tullimies voi

kuitenkin antaa tällaiseen rikokseen syyllistyneelle huomautuksen.

46 §

Jos tullirikosta koskeva asia voidaan käsitellä rangaistumääräysmenettelyssä, tutkinnanjohtaja tai tehtävään määrätty muu tullimies voi syyttäjäviranomaisten antamien ohjeiden mukaisesti jo esitutkinnan yhteydessä antaa rangaistusvaatimuksen siten kuin rangaistumääräysmenettelystä annetun laissa (692/93) säädetään.

47 §

Tullirikosasiassa esitutkinnan johtaja tai tehtävään määrätty muu tullimies on oikeutettu suorittamaan haastamisen ja muun tiedoksianton niin kuin haastemies.

Tullirikosasiassa haaste voidaan antaa tiedoksi myös vastaajan haasteen vastaanottamista varten valtuutetulle asiamiehelle.

Tullimies voi haastamiseen oikeutetun viranomaisen pyynnöstä suorittaa haastamisen myös muussa kuin tullirikosasiassa.

Tulliviranomaisen suorittamassa haastamisessa ja muun tiedoksianton toimittamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä haastemieslaissa (505/86) ja haastemiesasetuksessa (506/86) säädetään.

Rajatulliyhdistyösopimuksessa tarkoitettu virkamies, joka suorittaa tullitoimenpiteitä Suomen valtion lukuun, voi tullirikosasiassa antaa tiedoksi haasteen ja 46 §:ssä tarkoitettua rangaistusvaatimuksen sopimuksen tarkoittamalla valvontavyöhykkeellä.

Takavarikoitu tavara

48 §

Jos takavarikoidun tavaran omistaja tai haltija on tuntematon tai hänellä ei ole tunnettua olinpaikkaa Suomessa, hänet haastetaan julkisella haasteella saapumaan tuomioistuimeen määröpäivänä, jota ei saa asettaa aikaisemmaksi kuin seitsemänneksi päiväksi haasteen julkaisemisesta. Haaste on pantava tuomioistuimen kansliaan yleisesti nähtäville.

Jollei takavarikoidun tavaran laillisesti haastettu omistaja tai haltija saavu vastaamaan asiassa eikä näytä laillista estettä, vaatimus tavaran menettämisestä ratkaistaan hänen poisolostaan huolimatta.

49 §

Takavarikoitu tavara saadaan, jollei muussa

laissa toisin säädetä, ennen kuin se on tuomittu menetetyksi:

1) luovuttaa omistajalle piiritullikamarin harkitsemaa vakuutta vastaan;

2) myydä huutokaupalla, jos omistaja siihen suostuu tai jos tavarän säilyttäminen on hankalaa;

3) käyttää tullihallituksen määräämään tarkoitukseen, jos tavarän tuonti tai vienti on kielletty ja sen säilyttäminen on hankalaa.

Jos tuomioistuin tuomitsee takavarikoidun tavarän menetetyksi, omistusoikeuden katsotaan siirtyneen valtiolle silloin, kun takavarikko tehtiin. Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa menetetyksi tuomitun tavarän sijasta katsotaan sen arvo menetetyksi.

50 §

Piiritullikamari panee täytäntöön tullirikosasiassa menetetyksi tuomittua omaisuutta koskevan päätöksen.

Takavarikoitu tavara, joka on määrätty palautettavaksi omistajalle tai sille, jolla on muutoin oikeus tavararaan, on tulliselvitettävä asianmukaisesti.

Erinäiset säännökset

51 §

Tulli on määrättävä arvion perusteella, jos tulli-ilmoitusta ei ole annettu tai sitä ei täydennetynäkään voida panna tullin perusteeksi. Tavaränhaltijalle on kuitenkin annettava ensin, mikäli mahdollista tilaisuus selvityksen antamiseen. Tullin määräämistä koskevassa päätöksessä on mainittava arvion peruste.

52 §

Jos jollekin osuuteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta, asiassa on meneteltävä niin kuin siinä olisi käytetty oikeaa muotoa.

Sen lisäksi, mitä koodeksissa säädetään, velallisena pidetään myös henkilöä, joka on antanut tulli-ilmoitusta varten tietoja, jotka

hän on tiennyt tai jotka hänen olisi kohtuudella pitänyt tietää virheellisiksi, ja jos tullia tämän vuoksi on jäänyt määräämättä.

53 §

Tulli kirjataan tileihin ja palautetaan täysin markoin jättämällä yli menevät pennit lukuun ottamatta. Pienimmästä tileihin kirjattavasta tullin määrästä säädetään asetuksella.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

54 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1978 annettu tullilaki (573/78), 14 päivänä heinäkuuta 1978 annettu tulliverolaki (575/78), 19 päivänä joulukuuta 1980 annettu tullausarvolaki (906/80), 10 päivänä heinäkuuta 1987 annettu tullitariffilaki (660/87) ja 31 päivänä joulukuuta 1971 annettu laki kehityksimaista peräisin olevien tavaröiden tulli- ja tuontimaksuista (973/71) niihin myöhemmin tehtyne muutoksineen, 28 päivänä toukokuuta 1993 vapaakauppasopimuksissa ja muissa tullietuusjärjestelyissä sovellettavien alkuperäsääntöjen muuttamismenettelystä ja sääntöihin liittyvistä määräyksistä annettu laki (460/93) sekä vaatöiden tullittomasta maahantuonnista eräissä tapauksissa 24 päivänä tammikuuta 1992 annettu laki (47/92).

Tavararaan, joka on luovutettu tullivalvonnasta tai joka olisi pitänyt ilmoittaa tullattavaksi ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan edellä 2 momentissa tarkoitettua kumottavaa lainsäädäntöä.

Sen lisäksi mitä 3 momentissa säädetään noudatetaan Norjan kuningaskunnan, Itävaltan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä Euroopan unioniin 24 päivänä kesäkuuta 1994 allekirjoitetun sopimuksen liitteessä VI olevia siirtymäajan määräyksiä (Sops /94).

Kumottavan tullilain nojalla myönnettyt verottomien tavaröiden myymälän pitämistä koskevat luvat ovat voimassa tullivarastolupina, ja niihin sovelletaan, mitä 4 momentissa säädetään.

2.

Laki**tullilaitoksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä helmikuuta 1991 tullilaitoksesta annetun lain (228/91) 5 ja 8 § ja
muutetaan 2 §:n 2 momentti, seuraavasti:

2 §

tuvat tehtävät, jotka sille asetuksella tai valti-
neuvoston päätöksellä annetaan.

Tullilaitos huolehtii ulkomaankaupan tilas-
toinnista sekä muusta toimialaansa liittyvästä
tilastoinnista ja ulkomaankaupan palvelutoi-
minnasta sekä suorittaa muut laitokselle sovel-

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädet-
tävänä ajankohtana.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Ilkka Kanerva*

2.

Laki

tullilaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä helmikuuta 1991 tullilaitoksesta annetun lain (228/91) 5 ja 8 § ja muutetaan 2 §:n 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Laitos huolehtii toimialaansa liittyvästä tilastoinnista ja muusta ulkomaankaupan palvelutoiminnasta sekä suorittaa muut laitokselle soveltuvat tehtävät, jotka sille asetuksella tai valtioneuvoston päätöksellä annetaan.

Tullilaitos huolehtii *ulkomaankaupan* tilastoinnista sekä *muusta* toimialaansa liittyvästä tilastoinnista ja ulkomaankaupan palvelutoiminnasta sekä suorittaa muut laitokselle soveltuvat tehtävät, jotka sille asetuksella tai valtioneuvoston päätöksellä annetaan.

5 §

Tullihallituksen yhteydessä on tulliasiain neuvottelukunta. Sen tehtävänä on antaa valtiovarainministeriön pyynnöstä lausuntoja sekä tehdä esityksiä tulliverolakeihin tehtävistä muutoksista ja tullipolitiikkaan liittyvistä kysymyksistä sekä seurata ja valmistavasti käsitellä markkinahäiriö- ja polkumyyntiasioita.

Neuvottelukunnan asettamisesta ja kokoonpanosta säädetään asetuksella.

(kumotaan)

5 §

8 §

Tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten estämättä tulliverolain (575/78) 27 §:n nojalla asetettu tulliasiain neuvottelukunta voi toimia tämän lain 5 §:ssä tarkoitettuna neuvottelukuntana nykyisen toimikautensa loppuun.

(kumotaan)

8 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.